

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Eulev. Hegele Ferdinand 4/22

(József főherceg-ut.)

Sürgönycím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal

151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 960 Lej

Fél évre ... 480 Lej

Negyed évre ... 240 Lej

Havonta ... 80 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival tő bb

Farkasszemet

nézett egymással a két jubileum ünnepi hetében Németország, két-tészakított népe. És a hol ünnep, hol ádáz harci hangulatba belerikoltott egy név: Magdeburg. Haas gyáros szomorú kálváriája valahogy fátyolt borít az akár külön-külön, akár együttesen ünneplő, jubiláló Németországra. Nehány év előtt sok szó esett a német politikai világban egy könyvről, a melynek címe: Négy esztendő politikai gyilkosságai. Szomorú könyv volt, betűi mintegy összeroskadtak a koporsók súlyától, a melyeket cipeltek, egy polgárháború borzalmas halálzási arányszámai bontakoztak ki benne, polgárháborús, amelyet legtöbb ember magában Németországban meg sem látott. A könyv leszálldott a német politikai élet tengerfenekére, ahol titkos társaságok munkája folyik, feljegyezte azokat a szerencsétleneknek a nevéit, akik nyílt uccal torlaszharokban buktak le keresztüllőtt mellel, de feljegyezte azoknak a nevéit is, akiknek utolsó sóhaját a gyilkoson kívül senki sem hallotta az éjszaka rémült magányában.

Vajjon, ha lesz ennek a könyvnek új kiadása, benne lesz-e Schröder ur, a magdeburgi gyilkos, aki viharos fajvédő ugyan, de nem politikai gyilkos. Nem a szegény könyvelő, akit törbécseáltak és legyilkoltak, nem volt politikai, mint Erzberger vagy Rathenau, akit a legszélsőbb jobboldal „haragvó elkésereése” irtott ki a világból, bár a háború utáni idők Németországában volt már rá példa, hogy a politikai bűncselekmény selyemfátyolát akarták rádobni a legközönségesebb bűntettekre is. Ha egyszer a politikát, mint mentőkörülményt hozzák fel a gyilkoló kés vagy revolver mellé, akkor az a kis vas golyó tovább pusztíthat, mert ilyen mentőkörülményt ebben a felfordult világban könnyű találni. És ha egyszer elindulnak embert ölni — politikai okból, akkor másodszer már elindulhatnak embert ölni — politikai ok nélkül is.

Ugy lehet, hogy éppen Magdeburgból fog kiindulni az az új német szellem, amely nem lesz többé megértője a gyilkosságnak és régi hatalmában áll vissza az egész világ előtt a német igazságszolgáltatás, a német fegyelem, a német rend, amely visszatér a sansouci-i molnár világtörténelmi szállóigéjének hagyományához: vannak még bírák Németországban! És akkor ünnepe lesz Németországnak.

A nemzeti párt szakít a parasztpárttal

A bucaresti fascisták támadják Cuza professzort. — Panaszok Petrovici miniszter iskolareformja ellen.

(Bucuresti, augusztus 18.) A belpolitikai élet háborgó izgalmának középpontjában Cuza professzor váratlan diadala áll. A fascista-sajtó erősen támadja Cuza-t s közben méltatlan váddal próbálja illetni Goga belügyminisztert is. Komoly politikai körök nem tulajdonítanak ennek nagyobb jelentőséget, mert — mint mondják — a vádak csak az elkésereedés születe. Nagyobb érdeklődést kelt a nemzeti párt regáti frakciójának mozgalma, amely a parasztpárttal való szakítást sürgeti. A belpolitikai eseményeit bucaresti-i tudósítónk itt adja:

Szakítás a parasztpárttal.

Ma délelőtt a nemzeti párt permanens delegációja ülést tartott. A tárgyalások rendkívül heves hangnemben folytak le, mert a nemzeti párt regáti tagjai a bucaresti-i pártszervezet felszólítására követelték a parasztpárttal kötött választási egyezmény felbontását és azt, hogy a párt egyedül induljon küzdelembe a szeptemberi időszaki választásokon. Az ülést délután folytatják.

Cuza győzelme és a fascisták.

A Cuvantul mai számában Goga belügyminiszter sikerének könyveli el Cuza professzor diadalát, mint aki „diktatori minőségben” mintegy felhatalmazást kapott, hogy a nép közé vigye politikai doktrínáit. A lap különben nagy felszisszenéssel tárgyalja Cuza sikerét és megállapítja, hogy ezt voltaképpen Goga készítette elő, akit azzal is gyanúsít, hogy a lasi-i kongresszust tervszerűen csak úgy engedélyezte, hogy azon kizárólag Cuza feltétlen hívei lesznek jelen. Természetes, ilyen körülmények között, — folytatja a cikk — hogy Cuzának győznie kellett, annál is inkább, mert hiszen a kongresszuson egyetlen diák sem volt jelen, de nem is hívták meg őket. A Bejan-szálló kapuját és a kongresszus termének ajtajait Neculescu ezredes emberrel állták el és csak szigorú igazolás után juthattak a résztvevők a terembe.

Önmaga igazolására a Cuvantul kulisszatitkot vél elárulni azzal, hogy leszögezi, biztos tudomása szerint előzőleg valóságos preszszionáltak Zelea Codreanu emlékezetes hűségnyilatkozatának megételére, mely azonban igen rosszul sült el a keresztény liga részéről, mert Codreanu belátva su-

lyos tévedését, egy újabb kongresszust hívott egybe Bucurestibe, amelyen — a lap állítása szerint — már sokkal komolyabb döntések fognak történni, mint a lasi-i kongresszuson s úgy remélik, hogy ezáltal Cuza ügye is végleg lealkonyul.

Sajtóhangok az új iskolareform ellen.

Kétségtelen, hogy Petrovici közoktatásügyi miniszterségéhez a legszélesebb reményeket fűzte nemcsak az erdélyi magyarság, de a román közvélemény is, amelyet szintén érzékenyen érintett az Anghel-seni új iskolatörvény s amely valósággal guzsbakötötte az amúgy is túltelített tanulóifjúságot. Sajnos azonban, hogy ezeken a sérelmeken csak részben enyhített Petrovici, aki különben kijelentette, hogy bár maga is tartathatatlannak tartja az új iskolatörvényt, egyelőre azonban nincs módjában szélesebb formában változtatni a helyzeten.

Petrovicinak ezt a kijelentését a legnagyobb megütközéssel fogadta a román sajtó, amely szeméretlenül Petrovicinak, hogy ahelyett hogy visszafornálná régi egészséges alapjaira az oktatási módszert, egy újabb rende-

letével még inkább megköveteli a főiskoláktól és egyetemektől, hogy a jövőben fokozottabb mértékben tanítsák a bölcsészettant. A lapok megállapítják, hogy eddig heti 3 órán át tanították a filozófiát s ha a miniszter még növelni kívánja ezeknek az óráknak a számát, úgy a tanuló nagyszerűen fogja ismerni Aristoteles tanait, de teljesen tájékozatlanul fog állni a különben sokkal fontosabb reáludományokkal szemben.

Az egyetemek átszervezésével sincs megelégedve a román sajtó. Tulságosan költségesnek tartja a szemináriumok kibővítését, viszont kevesli a tanárok létszámát. Kifejezője, hogy igen sok főiskolai katedrara nem a megfelelő kvalifikációval rendelkező tanárokat neveztek ki és követelik, hogy legalább a tanárképzőbe nevezzenek ki alaposabb tudással és megfelelő képzettséggel bíró tanárokat.

A Cuvantul megállapítja, hogy a tanárok fizetése a lehető legminimálisabb s ilyen dotáció mellett lehetetlen teljes odaadást kívánni tőlük. Követeli, hogy a kormány találja meg annak a lehetőségét, hogy a tanárok legkésőbb 1928-ra az 1914. évi aranylej fizetésüket kapják meg.

Palotát vásárol az aradi munkáspénztár.

Az aradi ipartestület kilakoltatási keresete.

(Saját tudósítónktól.) Érdekes kilakoltatási keresetet nyújtottak be ma az aradi törvényszéken. Az aradi ipartestület vezetősége kéri a keresetben a bíróságot, hogy lakoltassa ki épületének emeleti helyiségeiből a munkásbiztosító pénztárt, amely évek óta lefoglalva tartja az épület egész emeletét. Az ipartestület rámutat kérvényében arra a körülményre, hogy nem tud terjeszkedni, nem tudja elhelyezni a különböző iparösszindikátusokat, a hivatalos lap szerkesztőségét, mert a földszinten csupán néhány kis szoba áll rendelkezésre. Gyűléstermük sincsen, mert a lefoglalás előtt az emeleti nagyteremben tartották meg gyűléseiket, s most pedig a munkáspénztár orvosi rendelői és gyógyszerháza működik ott. Hivatkozik arra, hogy a munkásbiztosító pénztár anyagi helyzete megengedi, hogy székházat vásároljon magának. A bíróság az ősz folyamán dönt a kereset felett s a valóságosság mellett szól, hogy helyt is ad annak. Ezen a véleményen van különben maga az aradi munkáspénztár is, mely — értesüléseink szerint — már keres is

házat megvételre, hogy oda helyezze irodáját, orvosi rendelőit és gyógyszerháza. Információnk szerint a pénztár vezetősége erre a célra a Mihai Viteazú (Ferenc) tér és Cloșca (Szent László) ucca sarkán levő volt Protopopescu-féle emeletes házat szemelte ki, a mely az illetékesek véleménye szerint megfelel a célnak.

Egységesítik

a tisztviselői státusokat.

(Bucuresti, augusztus 18.) Tegnap este a pénzügyminisztériumban összeült a tisztviselők fizetésének egységesítésével megbízott speciális bizottság. Az elnöklő Manollescu pénzügyi államtitkár kifejtette erre vonatkozó javaslatát, amelyek a tisztviselői rangfokozatok végleges szabályozását és a közigazgatási, katonai és bírói fizetések összhangba hozatalát célozzák. A bizottság hosszabb vita után elhatározta, hogy a legközelebbi ülésen külön fogják tárgyalni minden egyes minisztérium tisztviselőinek ügyét, viszonylatban a katonai hierarchia rangfokozataival.

Ongyilkos lett Nizzában egy volt aradi rendőrtiszt.

Vida Vilmos sok-sok életküzdelme és megdöbbentő tragédiája.

(Saját tudósítónktól.) Megdöbbentően lesújtó hír érkezett ma Budapestről Aradra. Vida Vilmos, a magyar államrendőrség egykori rendőrfelügyelője Nizzában öngyilkosságot követett el. Vida Vilmos, aki Aradról került a magyar fővárosba, borzalmas módon vett véget életének. A távirati jelentés szerint a Cannesba vezető vasúti vonal mentén, félóránnyira Nizzától, egy sorompó rudjára felakasztva találták a tragikus sorsu volt rendőrfelügyelőt. A rendkívül nagy képzettségű, kiváló kvalitásokkal rendelkező rendőrtiszt tizenöt esztendeig állott az aradi rendőrség szolgálatában. Ismerte és szerette őt Aradon mindenki és kollégái élénk figyelemmel kísérték a fiatal rendőrtisztviselő fölfelé ivelő karrierjét. Korrekt uriember volt, akinek éles esze világosságot derített a rendőrségi nyomozással kapcsolatos, legnehezebb jogi problémákra is. A kitünő és nagy tudásu rendőrfelügyelőt fölöttesi és alárendeltjei igen nagyra becsülték és legtöbbször az ő tanácsát kérték ki a komplikáltabb nyomozásoknál.

A tragikus sorsu Vida Vilmos, aki csak most lett volna harminckilenc éves, előkelő nemesi családból származott. Vácott született, apjának a város mellett szép földbirtoka volt. Miután tanulmányait bevégezte, az aradi rendőrség kötelékébe lépett, ahol hamarosan felismerték kvalitásait és rendőrfelügyelővé nevezték ki. Az impé-

rium változás után Budapestre költözött, ahol a dunai forgalmat ellenőrző rendőrség szervezetének vezető-tisztviselője lett. Hivatala a Fővámház-tér 2. szám alatt volt és azt a rengeteg munkát, ami beosztásában vállaira nehezedett, a legnagyobb energiával és hozzáértéssel végezte. Amikor Green Nándor volt aradi rendőrfőkapitány és kormánybiztos repatriált Aradról és Szombathelyre nevezték ki kerületi rendőrfőkapitánvá. Vida Vilmos régi aradi jóakarója mellé, Szombathelyre került. Green Nándor elhunyt után visszament a magyar fővárosba, ahol a budapesti kerületi rendőrség vezetőjének oktatójává bízták meg. A budapesti rendőrség vezetőinek figyelme ismételtén ráirányult erre a rendkívüli tehetségű rendőrtisztviselőre. Egyhanguan elismerték, hogy a rendőrség oktatásában, Vida Vilmossal Magyarországon senki sem versenyezhet. Főleg a tanítványai valóságos rajongtak érte. Az aránylag fiatal rendőrtisztet éppen az érdemeinek elismerésül rövidesen rendőrfelügyelővé nevezték ki. Annál nagyobb meglepetést keltett az az érthetetlen elhatározása, hogy megvált a rendőrségtől. Vida Vilmos főlegvalóinak ellenkezése dacára a B. listára való helyezését kérte.

A múlt év augusztusában vált meg a rendőrségtől és 162 millió korona végkielégítést kapott. Ezen a tekintélyes összegben egy bolgár

kerésszel Budakeszin egy tiz holdas birtokot vásárolt s konyhakertészetet rendezett be. Vida Vilmos azonban nem volt üzletember és a társa kijátszotta, úgy, hogy vagyónak nagyrészt elvesztette. Akkor azzal próbálkozott meg, hogy a rendőrségre visszatérhessen, de kivánságát nem teljesíthették, mert a végkielégítést fölvette. Junius közepe táján elutazott Budapestről, barátainak azt mondta, hogy elmegy szerencsét próbálni. Egyenesen Nizzába utazott, ahonnan most érkezett meg tragikus halálának híre. A sajnálatraméltó sorsu volt rendőrtiszt sok küzküddéssel verekedte magát az életen keresztül. Bizalmas körben sokszor panaszkodott is emiatt. Gyakran emlegette barátai előtt az élet céltalanságát és egyik legjobb barátjának, volt kollegájának, a ma is Aradon lakó dr. Weil Károly aradi ügyvédnek, egyik legutóbbi találkozásuk alkalmával a következő kijelentést tette:

— Az emberek ostobák, nem tudnak öngyilkosok lenni. Legcélseztübb öngyilkossági mód; egy leeresztett sorompó rudjára kötelel hurkolni, a kötél másik végét pedig az életunt nyakára erősíteni és ha a vonat elmegy, az automatikus sorompó felemelkedik és magával viszi, kivégzi az öngyilkost.

Dr. Weil Károly egy ízben Aradon is kicsavarta kezéből a töltött revolvért és ugylátszik a csapongó fantáziájú, de sokszor alkeseredett embert megrögzött tervétől nem lehetett eltántorítani. Valószínűnek tartják, hogy Vida Vilmos pénzének maradványát elveszítette a nizzai játékbankban és akkor

határozta el, hogy végrehajtja tervét, úgy ahogy azt barátjának, dr. Weil Károlynak annak idején elmondotta. Vida Vilmos tragikus halála mély részvétet keltett a magyar fővárosban, de Aradon is, ahol nagyon szerették a kiváló intelligenciájú, rokonszenves rendőrtisztet. A tragikus sorsu Vida Vilmost előkelő és nagy rokonsággal gyászolja.

A Havannák aradi premierje

A közönség drágája a speciális szivarokat.

(Saját tudósítónktól.) Nagy örömmel fogadták a dohány gourmandjaif azt a hírt, hogy Aradon ismét kapható a szép, vastag derekú Havanna szivar s kapható lesz a karcsu, illatos egyiptomi cigaretták. Azonban a gourmandok ugylátszik csak az örömnél maradtak, mert mint a trafikosok panaszkodnak, az első két nap alatt mindössze két darab 95 lejes Havanna talált vevőre. Az egyiket egy Aradon látogatóban levő budapesti orvos, a másikat egy előkelő aradi magántisztviselő felesége vette meg — mint mondta — kellemes meglepetésnek. Ennyi volt az egész. Hiába látszik hogy pénzhiány van nálunk. Nem nekünk való a 95 lejes Havanna, azt a jobbvalutájú országok boldogabb lakóinak a számára fabrikálták.

— Elhelyezték az aradi mezőgazdasági tanácsost. Az aradvármegyei prefekturához ma távirati rendelkezés érkezett, amellyel Beju Onisfor mezőgazdasági tanácsost elhelyezik Aradról és helyébe Stoicescu tanácsost delegálják ide. A távirati rendelkezés nem említi meg, hogy Stoicescut honnan helyezték ide és hogy Bejut hová helyezték el.

T Á R C A.

Közönséges, szürke légy volt . . .

Irta: KNUT HAMSUN.

Ismeretségünk azzal kezdődött, hogy egy napon, mialatt a szobámban ültem és irtam, berepült a nyitott ablakon és táncolni kezdett a fejem körül . . . Nyilván a hajamra locsolt szesz vonzotta. Egyszer-kétszer felé sujtottam; de ő nem törődött ezzel. Ekkor a papírvágóollóhoz kaptam.

De valamivel később ismét visszarepült és újra kezdte táncát. Felugrottam és asztalomtól odébb toltam, az ajtó felé. A légy követett. Majd elhagydulom a nótádat, gondoltam. Csendben fölkeredtem és kimostam hajamból a szeszt. Ez használt. A légy meglehetősen elkomorodva leült lámpaernyőre és nem mozdult.

Igy ment ez egy darabig; tovább dolgoztam és egész tömeg munkával készültem el. De végül is unalmassá vált, hogy folyton ezzel a légygel találkozom, a hányszor csak feltekintek. Szemlégettem, egészen közönséges légy volt, közép nagyságú, jó alakú, szürke szárnyakkal. Mozdul egy kicsit! — mondtam. De nem mozdult. Odébb! — mondtam és felé legyintettem. Erre felrepült, keresztül lendült a szobán és is-

mét visszaült a lámpaernyőre. E pillanat volt tulajdonképpen ismeretségünk kezdete. Tiszteletet ébresztett bennem állhatatossága. Amit akart, azt akarta; meghatott kifejezésével is. Oldalt hajította fejét és borusan nézett reám. Érzéseink kölcsönösen lettek, megérezte, hogy valami közöm van hozzá, ezután igazodott, föllépésében egyre szabadabb lett. Már délután, amikor el akartam menni, az ajtónál elém repült és igyekezett feltartóztatni.

A legközelebbi napon szokásos időben keltem föl. Amikor reggeli után munkához készültem, az ajtóban találkoztam legyemmel. Felbőlintottam. Néhányszor körülzummogta a szobát és leült a székre. Nem kínáltam helyet és szükségem is volt a székre. — Odébb! — mondtam. Néhány hüvelyknyire fölmelekedett, aztán ismét helyet foglalt a széken! Erre én: Nos, leülök! — Le is ülök. A légy fölrepült és helyet foglalt a papíroson. — Odébb! — mondtam. Semmi válasz. Reáfu vok, összehúzódik és nem akar eltávozni. Így nem mehet tovább anélkül, hogy kölcsönösen figyelembe ne vegyük egymást! — Mondtam. Végighallgatott, elgondolkozott. De már el is határozta, hogy ülve marad. Ismét megcsóváltam a papírvágó ollót: az ablak nyitva volt — erre nem gondoltam — a légy kirepült.

Néhány órábósszat künn ma-

radt, de azután visszatért a légy. Egyik hátsó lábán valami szörnyűt hozott magával. Te a ganajdombon voltál, te állál! — mondtam neki, püj! De mégis örültem, hogy visszajött és jó erősen bezártam az ablakot.

A következő napokon a komisz kis légy alaposan próbára tette türelmemet. Emberek jöttek hozzá, féltékenykedett és illetlenségével kizavarta őket az ajtón. Viselkedése miatt szemrehányást tettem neki és egy kicsit meg akartam cibálni a haját. Nyaktörő lendülettel a padlóról a mennyezetre ivelt, megkapaszkodott, úgy hogy beleszédülem. Te leesel! — kiáltottam neki. De intelmeln nem találtak meghallgatásra. Na akkor maradj odafönt — mondtam és hátat fordítottam. Erre lejtött. Igen, de ezzel nem volt mindennek vége. Amikor figyelemre sem méltatta, közvetlenül az orrom előtt elröpült és nagyot csattanva kéziratomra esett. Itt sétálni kezdett ide-oda, mintha egyáltalán nem lenne papírvágó ollóm a házban.

Napok és hetek teltek el. Szám falan szeszélye volt, de valameny nyit elviseltem. Félre nem ismerhetően tudomásomra hozta, hogy ellenszenvvel viseltetik a léghuzat iránt és ezért ajtót és ablakot zárva tartottam. Gyakran jutott eszébe, hogy a mennyezetről zuhanó ivben nekiröpüljön a csukott ablaktáblának, mintha ki akarta volna törni. Ha valami dolgod van

odakint, ezen az úton távozzál — mondotam és kinyitottam neki az ajtót. Nem. Nem akart erre távozni. Akarsz kimenni, vagy nem akarsz kimenni? — kérdeztem. Egy, kettő, három! Semmi válasz. Bevágtam az ajtót, hogy csak úgy döngött.

Nemsokára meg kellett bännöm dühömet.

Egy napon eltűnt a légy. Reggel megleste, amikor a cseléd bejött a szobába és kiszökött az ajtón. Megértettem, hogy így bosszulta meg magát és soká töprengtem, mit tehetnék. Kimentem az udvarra és kiabáltam: Én miatam maradt, ahol van, nekem nem hiányzik!

Végül a legközelebbi nap délelőttjén visszatért. Nem jött egyedül, szeretőt hozott az uccáról. Örömben, hogy ismét láthatom, mindent meghocsátottam neki, sőt egy ideig barátjára is tekintettel voltam. De ami sok, az sok. Mindennek van határa. Eleim te leültek, kacsintgattak egymásra és lábukat dörzsölték. A szeretője azonban hirtelen olyan módon rohant rá, hogy elpirultam. Mit csináltak itt minden ember szemeláttára — mondtam — ez mégis csak sok!

Ez nagyon rosszul eshetett neki, gunyosan hátradobta a fejét és érthetően tudomásomra hozta, hogy valószínűleg féltékeny vagyok. Én féltékeny? Füttventetem. Féltékeny, erre itt? Nem de

Aradi fiuból esztlandi professzor lett.

A dorpatii egyetem tanára meglátogatta Aradon lakó szüleit. — Virányi Elemér dr. érdekes nyilatkozata az Aradi Közlönynek.

(Saját tudósítónktól.) Amikor Hunfalvy Pál, a kiváló magyar nyelvész utazása alatt meglátogatta az orosz cári uralom alatt élő eszt kormányzóságot és megfigyelte ennek a magyarral rokon népnek ébredező öntudatát, kijelentette:

— Ugy érzem magam, mintha egy születendő nemzet bölcsőjénél állnék. Akkor 1869-et írtak.

És ma 1926-ban már rég betelje sült Hunfalvy csodálatos jóslata; Esztország megszületett. Ez a nagyszerűen fejlődő, kis határok közé szorított északi köztársaság hatalmas lendülettel érte el a nyugati államok kultúrnívóját és különös meglátással használja ki és szippantja fel magába azokat a tehetségeket, amelyeknek az állam kultúrája hasznát veheti.

— Csápjait kinyújtja egész Európába s magához vonja azokat, kikre Esztországnak szüksége van. Ezzel a sovínizmuson-tuli ideológiával láncolta magához Esztország dr. Virányi Elemért, aki a dorpatii egyetem lektora, a magyar nyelv, irodalom és kultúra professzora Esztországban, a dorpatii egyetem. Dr. Virányi aradi fiú. Az aradi katolikus gimnáziumban végzett és Aradon laknak a szülei ma is. A gyermek, a professzor a napokban Aradra érkezett szüleinek látogatására.

Az Oltuz (Illés-uoca) 85. számú házában lévő lakásán kerestem fel. A tágas udvar, mint egy falu-

tudó mit? De ő még fölényesebben hátravetette a fejét és ismételte megállapítását. Felelembertem és így szóltam: Nem akarok veled veszekedni, ez ellenkezik lovagias érzületemmel; de küldd hozzám nyomorult szeretődöt, ő vele majd elbánok — és megragadtam a papírvágó ollót.

Erre aztán csufolni kezdtek. Az asztal sarkán ültek, úgy nevettek, hogy csak úgy reszkettek belé és mintha azt mondták volna: Ha-ha, nincs nagyobb papírvágó ollód? Majd én megmutatom nektek, hogy itt nem a fegyverről van szó. Ártatlan vonalzóval a kezemben fogok rácsapni erre a fickóra! Megcsóváltam a vonalzót. Erre még jobban nevettek és a legérthetőbb módon adták tudtomra azt, hogy nem becsülnek semmire. Mit csináltak már megint! — mondtam fenyegetően. De nem vettek tudomást rólam, a pillanat nem tünt előttük sorsterhesnek, illetlen mozdulatokkal közlekedtek egymás felé és éppen át akarták egymást megint ölelni. Ezt nem fogjátok tenni! — kiáltottam rájuk. De mégis megtették. Éppen a szemem előtt. Türelmemnek vége lett fölemeltem a vonalzót és lesújtottam vele, mint a villám. Valami szétmállott, jól célzott ütőem mind a kettőt életellenül a porondra terítette.

Igy végződött az ismeretség... Csak egy közönséges kis szürke légy volt, szürke szárnyakkal. Semmi különös nem volt rajta. De amíg élt, néhány boldog órát szerzett nekem.

si kuria; kutyából, elkerített helyen aprójóságok, kert, kecskék, torma és virágok. Egyszerű szobában fogad dr. Virányi Elemér. Fehér kabát van rajta, keretes szemüveg és az íróasztal előtt ül; sem mi más nem fedezték fel rajta, ami professzorra emlékeztetne. fiatal, alig harminc éves. sötét, villogó szemű és jókedélyű ember. Beszédén érezhető, hogy nem csak katedrán, hanem a nagyközönségnek, pódiumon is tartott már előadásokat.

— Szeptemberig maradok Aradon — mondja Virányi professzor — azután visszamegyek Esztországba, az én második hazamba. A dorpatii egyetemen ismét megkezdem előadásaimat és bámulom, figyelem tovább ennek a kis országnak a csodálatos előretörését. 1920-ban mentem ki Esztországba, ahol meglívtak a dorpatii egyetemre és ugyanez év novemberében elfoglaltam a lektori állást. Esztország népe először 1917-ben a Kerenszki-forradalom alatt ragadta meg az alkalmat, hogy kivívja függetlenségét. Kerenszki autonómiát ígért az esztnek, orosz protektorátus alatt. Közben kitört a szovjetforradalom és az eszték egészséges ösztönökkel megérezték, hogy ők nem haladhatnak egy uton a bolsevistákkal. Szerencsére akkor Esztország német megszállás alatt állott és így izolálva voltak a forradalom véres hullámaiktól. 1918-ik esztendőben, amikor a németek kivonultak, az eszték felkészülve várták az orosz betörést, ami nem késelt soká. A vörös csapatok bevonultak az ország földjére, de az angolok és amerikaiak segítségével az eszt intelligencia megszervezte a hadsereget, amelynek nyomása alatt a vörösek kénytelenek voltak rövidesen kivonulni az országból. A győzedelmes Esztország arra kényszerítette a szovjetet, hogy az általa diktált békeszerződést aláírja.

Ahogy Esztország kivívta függetlenségét, azonnal megkezdődött az építő munka, amely nem csökkenő energiával, az északiakat jellemző szívóssággal és nagy szertien kidolgozott terv szerint folyik tovább. Esztország békében akar élni mindenkivel és ez az egyik titka fejlődésének. Allandó kulturakapcsolatot keres a külfölddel és ha valahol feltűnik egy-egy tudós, vagy művész. Esztország magához hívja, elismeri, ünnepli, legyen az magyar, orosz, angol, vagy német.

— A magyarokat különösen szeretik és ismerik. Esztország fiatallása Petőfi Sándor és Vörösmarty Mihály költészetéből szívta magába a szabadság utáni vágyat. Jókat állandóan olvassák, csaknem minden műve le van fordítva eszt nyelvre. Akik a külföldet ismerik és járják az idegen országokat, azok hamarosan rájönnek arra, hogy a magyar kultúra különben is elérte fejlődésének azt a fokát, amikor túl kell terjednie az ország határára. És ezt a külföld istudja, érzi és figyelme ráirányult a magyar kultúrára, mert

szüksége van rá. Berlinben, Rómában, Konstantinápolyban magyar egyesületek vannak, magyar tanszékeket állítottak az egyetemeken. Párisban ez irányban folytak most a tárgyalások és a vilnai egyetemet Báthory István erdélyi fejedelem nevére keresztelték el.

— De térjünk vissza Dorpatba, Esztország gyönyörűen fejlődő egyetemi városába. Itt él Vászárhelyi Zoltán magyar hegedűművész, Lakyné Schusztor Matild zongoraművész és több volt orosz hadifogoly, akiket annak idején az eszt kormányzóságba internáltak és ahol a cári Oroszország nagy bosszúságára és a fenyegetéseknek ellenére, testvéri szeretetben és szabadságban részesültek az esztnek magyar testvérel. A március tizenötödiki magyar nemzeti ünnepet a legfényesebb keretek között ünneplik meg Esztországban és az ünnepegeken részt vesznek az ország politikusai; miniszterek, képviselők és a hivatalos körök.

— Esztország demokratikus állam és demokráciája a legideálisabb. Jellemző erre, hogy az alkotmány jogot biztosít a szabad szervezkedésre, azonban a szociáldemokrácia teljesen nemzeti alapokon áll és sztrájk, vagy egyéb bérmozgalom a legritkább

tünetek közé tartozik. A kommunizmusnak pedig egyáltalában nincs talaja. A törvény nem tiltja a kommunista szervezkedést sem, de az eszték közül senki sem akad, aki az állam rendjét bontó gondolatokkal foglalkozna. Ha jönnek is kommunista agitátorok, azok rendszerint oroszok és minden eredmény nélkül kell visszaférniök hazájukba.

— Esztország fővárosában dr. Jangerth Mihály magyar konzul tartja ébren a magyar kultúrát. Ott is, mint Dorpatban rengeteg szabad egyetem, esti tanfolyam működik. Az eszték energiáját, munkabírását és kultúrzsomját jellemzi, hogy ezek a tanfolyamok és egyetemek állandóan zsufolva vannak hallgatókkal, akik a nap munka után mennek el a tudomány csarnokába, hogy további képezzék magukat. Még nagyon sokat beszélhetnék Esztországról és arról a szeretetről, amely a magyarokat ott körül veszi, azonban egyelőre elég ennyi. Ezekből is láthatja mindenki, hogy egy okosan vezetett kulturállam fejlődése előtt nincs akadály, még akkor sem, ha az az állam olyan kicsi mint Esztország.

Az interjú kész. Dr. Virányi Elemér professzor komoly arca mosolyra derül, szemé felcsillan és elfogható sóhajással mondja:

— És milyen szépek az esztényok, nálunknál csak az aradiak szebbek.

D. G.

Gyermekrablás történt az aradi Mossótyi-telepen

Egy aradmegyei kocsis magával cipelt egy négyéves fiúcskát, a harmadik faluban pedig letette az utra.

(Saját tudósítónktól.) Fried Hermann aradi kereskedő, akinek a Mossótyi-telepen van fűszerüzlete, kétségbeesés és rémültes órákat élt át tegnap este. Négyéves gyermeke kint játszadozott az uccán, az üzlethelyiség előtt és amikor a kereskedő kiment, hogy fiacskáját bevigye, a gyermeknek nyoma veszett. Az apa eleinte azt hitte, hogy a kis fiú valamelyik szomszédhoz ment be, érdeklődésére azonban megtudta, hogy a gyermek végig ment az országúton és jó messze a teleptől leült az árok szélére játszani. Az apa egészen a vámiig sietett, de ott se tudtak a gyermekről semmit. Kétségbeesve fordult mindenkéhez, a kik az uccán jártak és egy ember azt a felvilágosítást adta, hogy látott egy kocsit, amelyben egy gyermek sírt fájdalomkeservesen. A kocsi pedig, mint később megtudta, az Ujszentanna felé vezető országúton tiint el.

Az apa eleinte azt hitte, hogy fiát kóbor cigányok rabolták el és a késő esti órákban elindult, hogy a gyermeket bármilyen uton is megkerítse. Minden tanýára, minden házába bekopogtatott, de mindenütt az: a felvilágosítást kapta, hogy nem látták a gyermeket. — Fáradtan, kimerülten és összeesve a gyermeke utáni aggodalomtól érkezett meg az apa Zimándujfaluba. Már reggel volt és beért egy korcsmába megpihenni. Természetesen itt is megkérdezte a

korcsmárosi, hogy nem látott-e egy négyéves elüvedt fiúcskát. A korcsmáros az apa kimondhatatlan boldogságára egy perc múlva előhozta elveszetének hitt gyermekét. A korcsmában aztán elmondották, hogy a szegény, fáradt, szinte elakált kisfiút a korcsma előtt az árok szélén találták meg. Arról fogalmuk sem volt, hogy miképpen került oda. A gyermek csak annyit tudott mondani, hogy őt felkapta egy bácsi a kocsijára és házába sirt, elhozta magával.

A titokzatosnak látszó gyermekrablásra hamarosan világosság derült. A korcsmába érkezett vendégek elmondották, hogy a gyermeket az ujszentannai malom kocsisa hozta el. Hogy miért, azt senki sem tudta megmondani. Az aradi várn tájékán vette fel kocsijára az egyedül játszadozó fiúcskát, de a gyermek annyira megrémült, hogy eleinte borzalmas módon kfiástoni kezdett, mire a kocsi örült iramban vágatni kezdett. Végül is a fiú a félelemtől és a sirástól teljesen elakált. A kocsis — úgy látszik — megijedt s a kisfiút Zimándujfaluban letette a korcsma előtt az árok szélére. Később szól: egyik másik faluból ismerősének és figyelmükbe ajánlotta az otthagytott gyermeket. Így találtak rá a korcsmárosok. Az apa boldogan hozta haza Aradra elveszetének hitt fiát, de idegeit nagyon megviselték a kétségbeesett keresésben eltöltött órák. Friedmann Hermann különben feljelentést tett a gyermekrabló kocsis ellen.

Magyar zsentrifiu és lengyel grófnő halálos tragédiája.

A varsói magyar követség irodafőnökének szerelmi drámája. — Platthy Tibor agyonlőtte Varsó legszebb grófkisasszonyát, maga öngyilkos lett.

(Saját tudósítónktól.) Varsói jelentések nyomán épen mai számunkban közöltünk részletes tudósítást egy titokzatosan homályos hármasság tragédiáról, amelynek egyik szereplője Platthy Tibor, a varsói magyar követség egykori irodafőnöke volt, akit mint ismeretes, nagyarányú sikkasztásai miatt elbocsátották a követség szolgálatából. Mára aztán újabb táviratok érkeztek a lengyel fővárosból, s ezek már egészen más világításba helyezik a volt követségi főtisztviselő halálos tragédiáját. Egy szerelmi dráma tevőleges hőse lett Platthy Tibor, aki visszautasított szerelme előtti végső elkeseredésében agyonlőtte a varsói főúri társaságok egyik ünnepelt szépségét, majd önmagával végzett. A szerlem áldozata Mierzbicka Mária grófnő, egyik legszebb és legragyogóbb fiatal hölgye a varsói legelőkelőbb társaságoknak.

Az óriási feltűnést, mélyszéges részvétet keltett megrendítő kettős drámának rendkívül érdekes előzményei vannak. Néhány esztendővel ezelőtt került Platthy Tibor a varsói magyar követség szolgálatába. A rendkívül elegáns, pompás megjelenésű harmincnégyesztendőes zsentri fiú csakhamar a legelőkelőbb varsói társaságok kedvence lett. A legrégebbi nemesi családok sarjaival barátkozott, s ezekkel egyetemben olyan fényűző életmódot folytatott, amelyet anyagi viszonyai sehogyan sem engedhettek meg. Az elszegényedett zsentrifiu, aki csupán hivatali fizetésére volt utalva, ugyan is a leggazdagabb főurakkal versenyezve dobálta a pénzt, úgy, hogy nemcsak bekövetkezett a teljes összeroppanás. Adósságot adósságra halmozott, uzsorások kezébe került, végül is úgy segített magán, hogy kirabolta a követségi pénztárt és eltűnt Varsóból.

Néhány hónap muiva újból felbukkant Varsóban, s ekkor — természetesen már nem mint követségi tisztviselő folytatta előbbi fényűző életét. Közben megismerkedett a szépséges Mierzbicka Mária grófnővel, aki iránt halálos szerelmeire jobban. A csodaszép arisztokrata-nő nem fogadta szívesen a letört zsentrifiu szerelmi fellángolását, sőt egyik izzó vallomása után formálisan kiutasította a grófi palotából Platthy Tibort.

Az elmúlt napokban aztán váratlan, megrendítő tragédia következett be. A kikoszorózott Platthy megjelent a Mierzbickipalotában ahol az öreg grófnét Mária kontessz anyját kereste. A szolgaszemélyzet Platthyt bevezette a szalonba, ahol az öreg grófné helyett az ifjú Mária fogadta a kéretlen látogatót. Ami ezután történt, arról nincs pontos értesülés. A cselédség a szalonból rendkívül heves vitatkozást hallott, amely az ifjú grófnő és Platthy között játszódott le, majd hirtelen egy revolverlövés dördült el. A lövés hallatára Mária grófnő

fivére, aki véletlenül a szomszéd-szobában tartózkodott berohant a szalonba, ahol borzalmas látvány tárult szeme elé. Huga élettelenül a földön feküdt, melléből patakzott a vér. Még fel sem ocsudott irtóztató meglepetéséből, amikor Platthy maga ellen fordította fegyverét, s föbelőtte magát. Az előhívott orvosi segítség tehetetlen

volt; mind a kettőn halottak voltak már.

A kettős tragédia híre nagy megdöbbenést keltett a lengyel fővárosban, amelynek előkelő körében most arról folyik a szó, hogy Platthynak hetek óta megbomlott lelki egyensúlya s ebben a zavarodott állapotában követte el borzalmas tettét.

Kielégítő a magyar belügyminiszter állapota.

Bálint professzor már vissza is utazott Budapestre.

(Cluj, augusztus 18.) Mint jelentették, Rakovszky Iván magyar belügyminiszter betegágyához tegnap Budapestről megérkezett Bálint professzor, aki még az éjszaka folyamán konziliumot tartott Steiner egyetemi tanárral. A tanácskozások után Bálint professzor kijelentette tudósítónknak, hogy a magyar belügyminiszter állapota teljesen kielégítő. A viszeres rögzösödés, az úgynevezett trombozis, a súlyos vakkéleperációk után elég gyakori jelenség, amely azonban ez alkalommal nem jelent veszélyt. A professzor annyira megnyugtatónak találta Rakovszky állapotát, hogy ma délután az expresszrel visszautazott Budapestre.

Alkalmunk volt beszélgetést folytatni egy magasrangú állami tisztviselővel, aki őszinte részvétet fejezte ki Rakovszky megbetegedése felett. Tudomása szerint a román hatóságok a legnagyobb előzékenységgel állottak a magyar belügyminiszter rendelkezésére és a legutóbbi napokban, amikor már Rakovszky közeli felgyógyulását remélték, szalonkoosít bocsájtották rendelkezésére, amelyet természetesen egészségének helyreállítása után is igénybe vehet.

Este jelentik Clujról: A magyar belügyminiszter állapotában a ma délután kiadott orvosi jelentés szerint öröndetes javulás állott be. A sebgyógyulás állandó, szíverése rendszeres, hőmérséke 37, érverése 84.

Két aradi urileány kivándorolt a legsötétebb Afrikába.

Aradi iparművésznök elindultak szerencsét próbálni és eljuttattak az afrikai Senegalba.

(Saját tudósítónktól.) Másfél hónappal ezelőtt két aradi urileány — Tarnóczy Blanka és Tarnóczy Zseni — elindult Aradról, hogy idegen országban, idegen népek közt érvényesítsék különleges tehetségüket. A leányok kiváló iparművésznök, akik művészi kézimunkájukkal, festményeikkel kivívták a megértő emberek komoly érdeklődését. De Arad kicsi volt nekik és világot akartak látni, tengeri országokat, amelyeket eddig csak olvasmányaikból ismertek. Merész és komoly tette szánták el magukat. Pénzzé tették minden ingóságukat, érintkezésbe léptek egy aradi ügynökkel és sok pénzért, sok izgalom árán megszerezték az utlevelet, amellyel Afrikába, vagy Délamerikába utazhattak. A múlt hónapban indultak el Aradról a Tarnóczy-lányok. Tisztelőik és barátai kikísérték az állomásra és elindult a vonat, amely közelebb vitte őket álmaik teljesülése felé. Először Havreből kaptak levelet tőlük az Aradon maradt ismerősök. A leányokat kellemeilen meglepetés érte a francia kikötővárosban, ahol megtudták, hogy utleveleik nincsenek rendben és az az ügynök, aki az utlevelek megszerzésére vállalkozott, visszaélt jóhiszeműségükkel. — Megérték, hogy továbbutazásukhoz legalább ötvenezer lejt kellene pótolniuk.

Nem volt annyi pénzük, hogy ötvenezer lejt nélkülözhetek volna, de a két tehetséges iparművésznök nem jött zavarba. Dolgozni kezdtek a kikötővárosban és gyűlt a pénzük, csak az volt a baj,

hogy utazásukat legalább két hónappal el kellett volna halasztaniuk. Akkor érkezett meg Havreba egy nagy angol kereskedelmi gőzös, amely személyszállításokkal is foglalkozik. A gőzös végső célja Brazília, de utközben érinti az afrikai partokat és egyes angol és francia gyarmatokon hosszabb időt tölt. A hajó tulajdonosa tudomást szerzett a két magyar leány rendkívüli ügyességéről és arról, hogy milyen körülmények között kényszerítették őket arra, hogy utazásukat megszakítsák. Meghívta a Tarnóczy-lányokat a hajóra s megbízta őket a hajón szükséges kézimunkák és fehérneműk felírásával. Ezzel szemben a leányok az elinduló hajón maradhattak.

Ma azután levelet hozott a posta az Aradi Közlönynek távol Afrikából. A két Tarnóczy-lány írta a levelet Közép-Afrikából, Senegal francia gyarmatról.

A forróégyövi utazás rettenetes szépségéről emlékeznek meg leveleikben és a szenezáll négerokről, akik, mikor meglátták a finom hímzéseket, battikolt munkákat és művészi kézimunkákat, valóságos extázisban voltak. A nyugati kultúra me raffinált művész apróságait még sokan nem látták Szenegálban és az ottani négereknek csodálatos érzékük van az ilyen szép dolgok iránt. Valószínűnek tartják a Tarnóczy-lányok, hogy a néger asszonyok hamarosan el tudják sajátítani a fehérneműhímzés művészetét. Még nem határozták el, de gondolkoznak azon, hogy legalább egy esztendő Szenegálban töltsenek és ez idő alatt nagymennyiségű kézimunkát produkáljanak, amellyel azután tovább utaznának Brazíliaba.

Üvegcső

amely megállítja a vonatot
Érdekes találmány vasúti szerencsétlenségek elhárítására.

(Berlin, augusztus 18.) A német vasutigazgatóság új berendezést próbál ki, amely lehetetlenné teszi, hogy a lokomotív áthaladjon a tilosra állított jelzőberendezésen. A berendezés Schaffer mérnök találmánya és a próbák a legkiválóbb eredménnyel végződtek.

Schaffer találmánya egy vékony üvegcsőből áll, amelyet a lokomotívra szerelnek. Ha a mozdony nem áll meg a tilosra állított jelzőnél, úgy egy abból kiálló vashorog letöri az üvegcsövet. A vacuumfékből az üvegcsővön át lassan kiáramlik a levegő és auto maticusan lefékezi a vonatot. A találmányt 60 kilométer sebességgel robogó vonathoz próbálták ki és amint a mozdony túlhaladta a tilosra állított előjelzőt, 500 méterrel belül lefékeződött a vonat.

A mozdonyvezető a megállított vonatot egy kar átfordításával ismét megindíthatja és a következő állomáson kicserélheti a letört üvegcsövet. Schaffer találmányát a szakértői rendkívül megbízhatónak és mindamellett egyszerűnek és olcsónak találták és valószínűleg a német birodalom összes vasújtjai be fogják azt vezetni.

Tekintse meg 6 havi részletre kapható könyvsorozatainkat. Sándor Ferenc könyvtáza A rad.

Önkéntes tűzoltói jubileum.

A nagyszentmiklósi önkéntes tűzoltók ünnepe.

(Saját tudósítónktól.) A nagy és kisközségek és sok városnak tűzbiztonsága nálunk az önkéntes tűzoltótestületekre van bízva. Igazán rendkívül lélokemelő, hogy összeáll egy kisebb férficsoport, szigorú fegyelemnek alávetve magukat, időt, egészséget, ruházatot feláldozva egy közös cél érdekében, hogy felebarátjaiknak, az embertársaiknak tűz okozta kárát a minimálisra csökkentsék, vagy azokat attól megóvják s esetleg azok életét és vagyonát önzetlenül megmentésük.

A timis-torontálmegyei sanicolaul-marei (nagyszentmiklósi) önkéntes tűzoltó testület augusztus 21. és 22-én ünnepi megfennállásának ötvenéves jubileumát. Ez alkalomból a Bánát és Erdély önkéntes tűzoltói, egész testületek is nagyszámban gyűlnek össze Sanicolaul-Maren, egyrészt, hogy ez ünnepélyen részvételükkel a jubiláló testületet megtiszteljék, másrészt: a tűzoltógyakorlatokon és versenyen résztvegyenek és ezáltal a tűzoltás technikáját kölcsönösen megvitassák. Ez alkalommal tartja meg a timis-torontálmegyei önkéntes tűzoltósövetség évi rendes közgyűlését. Minden testületet és minden érdeklődőt a jubiláris testület szívesen lát s ha idejekorán bejelentés történik, megfelelő elszállásolásra is gondoskodik a jubiláló tűzoltótestület.

Szinésznő akar lenni a La-Manche csatorna hősnője.

Ederle Trudi elmondja, hogyan uszta át a csatornát.
— Husz méteres hullámokkal küzdött, de biztos volt győzelmében.

(Saját tudósítónktól.) Az egész sportvilág visszhangzik Ederle Trudinak, a La-Manche-csatorna hősnőjének nevével. Az Aradi Közlöny egy olvasója, aki nyári szabadságidejét Angliában tölti, találkozott az uszóbajnoknővel s erről a találkozástól ezeket írja nekünk egy levelében, amelyet ma hozott nekünk a posta:

Trudi, a tizennyolcszázéves, barnahajú, barnaszemű, bubifrizurás, örökké mosolygó bakfira büszke most Amerika. Doverben találkoztam a nagy rekordot követő napon Ederle kisasszonnyal. A Grand Hotel előtt egy udonat-uj gépkocsi, az öreg Ederle vette leányának a nagy győzelem öröme. Nincs boldogabb ember, mint a népszerűségben fürdő new-yorki mészáros.

— Tudtam, hogy Trudinak győzni kell — magyarázgatja perceként.

Miss Ederle tipikus amerikai hölgy. Nem sorolható a ragyogó szépségek közé, de mégis elragadó. Friss tavaszias. Nem beképzelt. Természetesen veszi győzelmét.

— Tavaly már majdhogy nem átuszta a csatornát. Pár méternyire a parttól huzott ki a vízből a trénerem, félve, hogy nem bírom tovább az iramot — kezd elbeszélését Miss Ederle, az idén pedig keresztüljutottam, amit első sorban szorgalmas tréningeimnek, másodsorban pedig tréneremnek. Burgessnek köszönhettem. Burgess, mint ismeretes, 1911-ben huszonkét óra harmincöt perc alatt átuszta a csatornát.

Mikor kiléptem a vízből, nem éreztem magam fáradtnak, akár visszauszta volna Boulogneba. A doveri tengerészek nem bíztak győzelmemben, mert viharos volt a tenger. Én már a startnál éreztem, hogy ha ma nem uszok keresztül, akkor soha. Egész idő alatt friss voltam. Egy percig sem gondoltam feladásra. Tavaly rádiómuzsika szórozottatott uszás közben, az idén gramofon hangjára usztam. Barátaim énekét és a gramofont jól hallottam, enyhítőleg hatott idegimre.

— Amatőrversenyző vagyok. Három cél lebegett szemem előtt. Amerikának dicsőséget szerezni, megmutatni, hogy a nő nem semmivel sem hátrányosabb, mint a férfiak és megnyerni az automobilt, melyet atyám helyezett kilátásba.

— Boldog vagyok, hogy sikerült keresztül usznom a csatornán, de mondhatom, hogy még egyszer nem kísérlem meg. Csa ládunk minden tagja kitűnő uszó, három testvérem, két öcsém van, mind úgy usznak mint a halak.

Most egy meglehetősen indiszkrét kérdés következik. Mondja, kedves Miss Ederle, ki az a boldog férfi, akibe ön, mondjuk, szerelmes?

A szép brunett pajkosan felkacag:

— Nem ismerek ilyen férfit. Van egy-két barátom, akiknek

tisztelem bátorságát, sportbeli készségét. Ez minden, szerelem még nem támadta meg a szívem. Utálom a nőies férfiakat, nem bi-

Fekete-vörös-arany harcol a fekete-fehér-pirossal.

Heves háboruságok között ül jubileumokat Németország.

— A régi császárság szembezáll Weimarral.

(Berlin, augusztus 18.) Ünneppalok, ha megindul Berlinből a zarándoklás. Potsdam felé és tizezerszámra mennek a siratók Sans-Sousi szökőkutas ligeteibe, hogy megfürdessék lelküket a halott monarchia árnyékában, ahol valaha, a dicsőséges kezdet idején, Nagy Frigyes sétált botjára támaszkodva és királyi agarak verték fel a potsdami rezidencia áhítatos csendjét, — ünneppalok, mikor a volt császárság minden fullajtárja szükségét érzi, hogy ebben a hatalmas, fájdalmasan — és majdnem visszakiárvánivalóan szép parkban, ahol a német monarchia van eltemetve, néman áldozzon a múlt emlékének és tiltakozzon az új rend ellen, — félrevonultan, elhagyatva, maga is hódoló tisztelettel a nagy halott iránt, magányosan és elfelejtve huzódik meg a Brauhausberg tetején a másik nagy temető, a német történelem mausoleuma: a birodalmi levéltár.

Egy temető, melynek halottjai sohasem éltek és sohasem halnak el mégsem; egy temető, ahol százezernyi kis sirdomb jelzi a német történelem menetét és a sirkereszteken okmányok állnak: államszerződés, titkos rendeletek, törvények, melyeknek erős vázára egy 60 milliós birodalom épült. A Brauhausberg a német történelem szimbóluma, kilátótornya, tulszárnyalja a Sans-Sousiét is. Riválisok ők? Nem. Vérokon-ság fűzi őket egybe, egymásból lettek és egymáshoz tartoznak: két nagy temetője a német népnek, melyek egy napra most életre kelnek.

Két dátumot jubilált e napokban a német történelem. Augusztus 11-ét, hétéves évfordulóját az 1919-es weimari alkotmány életbelépésének és augusztus 18-át, a Norddeutscher Bund megalapításának hatvanéves emlékét. Két világnézetnek, két politikai felfogásnak ünnepét ülték egy héten belül. Két meggyőződés, mely gyűlöli egymást, mint a bűnt, mely két pártra oszt egy 60 milliós népet, bontotta ki zászlaját és tüntetett egymás ellen. Ez a hét a nagy szócsaták, viharok, a fellobogó szenvedélyek és hiteltelenség hete volt Németországban. Előbb a köztársaság ünnepelt. A házakon fekete-vörös-arany lobogók, az uccákon köztársasági egyesülések felvonulása. A monarchisták megzavarták a tüntetést. Tiltakozásul a köztársasági rend ellen fekete-fehér-piros zászlókat vontak ablakaikba. Bajorország, Thüringia és Kelet-Poroszország nem vett tudomást az év-

fordulóról. Magasállású köztársasági hivatalnokok szabotálták a köztársaság hivatalos ünnepét. Így megy ez hét év óta. Néma és sokszor tetteles birkózása ez két elkeseredett ellenfélnek, kik nem tudják legyűrni egymást. Ez a mérkőzés lesz lehetetlenné minden céltudatos munkát Németországban. Megakadályozza az új állami rend kiépítését. Megmetyeljezik politikával a hadsereget, a bíróságot, az iskolát. És elhatározó pillanatokban kiereszszakolják a Reichstag elfosztatását. Az utolsó két év öt választási harca szomorú tanúsága ennek az elkeseredett harcnak.

Halottrablónak lehetnek hasonló érzései, mikor átlépem a potsdami birodalmi levéltár küszöbét, hogy kiássam sirjaikból azt a két okiratot, melyek körül ez a vad politikai harc dúl. Ide csak ezer kockázat árán juthat be az ember. Hivatalok, minisztériumok zárt sorokban állnak a falak körül és megakadályozzák az avatlanoknak a bejutást. Ez a temető nem kíván látogatókat és siratókat. A német birodalom halott történelme pihenni akar.

A két okirat, a német történelem utolsó száz évének két legiontosabb mérföldköve. 1866 júliusában Poroszország Königrátnél megverte az osztrákokat. Alig egy hónap múlva, augusztus 18-án megalakult az Északnémet Szövetség Poroszország vezetése alatt. Ennek a szövetségi szerződésnek a létrehozatala volt Bismarcknak első nagy sikere a politikában. A szövetségben egyesültek az összes északnémet államok s innen már

akít annyira becsülnék, mint a leányomat. Huszméteres hullámokkal küzdött meg és amikor már csak két mérföldre volt a parttól, hátraszótt, hogy „ma vagy soha.” Evett egy szelet ananászt és gyors csapásokkal szelte tovább a háborgó tengert. Nem bánom, ha színésznő lesz. Megmutatta, hogy akaratát keresztül tudja vinni és hogy számára a lehetetlen is lehetséges.

— Nincs a világon még egy nő,

csak egy lépés volt a többi államok csatlakozása, melyet megkoronázott 1871-ben a német császárság proklamálása. Alig mulik el ötven év és 1919. augusztus 11-én megszületik a német köztársaság, miután a weimari nemzetgyűlés az új alkotmányt elfogadja. Ennek az okiratnak az aláírásától kezdve egy új fejezete kezdődik a német történelemnek.

De akik viszont most ünnepele-ték az Északnémet Szövetség megalakulását, azok legelkeseredettebb ellenségei a német köztársaságnak, tagjai és nem akarják ezt az új történelmi fejezetet. Az ő számukra Sans-Sousival le-zárult a német történelem. Ők nem akarnak tudni az elvesztett háborúról, Versailles-i köztársaságról és Dawes-szerződésről. Az ő számukra a potsdami temető halott lelkei csodátevő szentek maradtak.

A hét, augusztus 11-től 18-ig, két világnézetnek, két levéltárban eltemetett okiratnak, tükös harca volt egymással. A levéltár temetőjének békéjéből és csöndjéből ezen a héten kilépett a két halott papirdarab újra az uccákra és a 60 milliós németből 54 millió sorakozott fel mellük zászlók-kal, botokkal és ökölbeszorított kezekkel. Az egyik oldalon fekete-piros-arany, a másikon fekete-fehér-piros. Hat millió pedig, akik még hátravannak, sorfalat álltak a porond körül, várnak és mosolyognak. Ők a harmadik okiratért mennek a harcba, amely még nincs megírva. Fennevetően és ellenségesen lobog fel mögöttük a vörös zászló.

Budapestben letartóztatták Rasputin barátjánét.

Az egykor híres táncosnő jóslásokból tartja fenn magát.

(Budapest, augusztus 18.) A budapesti főkapitányságra néhány nap előtt névtelen levél érkezett. A levélíró elküldte egy budapesti napilap azon példányát, amely interjút közöl Erjenka Feodorovna volt moszkvai táncosnőről, Rasputinnak, II. Miklós cár hírhedt tanácsadójának barátjánéről, aki most Budapesten él. A névtelen levélíró a rendőrség figyelmét arra hívta fel, hogy a táncosnő engedély nélküli jóslásokból tartja fenn magát. A névtelen feljelentés alapján detektívek jelentek meg Erjenka Feodorovna Roitenbiller-ucca 11. szám alatti lakásában és felhívták a táncosnőt, hogy kövesse őket a főkapitányságra. A táncosnő apatikusan belenyugodott sor-sába és megjegyezte:

— Már egy hét előtt megjósoltam, hogy egy hét múlva börtönbe kerülök.

Kihallgatása alkalmával Erjenka Feodorovna nem tagadta, hogy Budapesten jóslásokból tartotta fenn magát. Elmondotta, hogy Petrogradból a kommunizmus kirozása után Moszkvába menekült, ahol felkereste Rasputint, akinek megjósolta, hogy rövidesen meg fogják gyilkolni. Jóslata csakhamar beteljesedett. Moszkvából menekülnie kellett a bolsevisták elől, menekülése közben megismerkedett egy magyar hadifogollyal, aki feleségül vette, de Magyarországon hűtlenül elhagyta. Az előkelő társadalom tagjai közül többen in-tervenáltak Erjenka Feodorovna érdekében és máris igen nagy összeget gyűjtöttek neki.

H I R E K.

Aradi gyermekek látogatása Bucuresliben.

Az aradi nőegyletek mezejével fogadták Cantacuzino herceggasszony nemes akcióját.

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt hírt adtunk Cantacuzinó herceggasszony nemes Intenciókból fakadó akciójáról, amely 150 erdélyi magyar gyermek számára lehetővé teszi, hogy költségmentesen, mint a Román Nők Nemzeti Tanácsának vendégei, me tekintésük az ország fővárosát. A román-magyar közlekedés tekintetében feleltes fontos akció terve már-már a kivitel utódumáig érkezett el.

Ma ugyanis megérkezett Vásárhelyi Jankához, az aradi nővédelmi egyesületek elnöknőjéhez Cantacuzinó herceggasszony újabb átirata, amely azonban ezúttal már az utazás teljes programját is közli. A meghívóhoz csatolt program érdekesen bomborítja ki azt a főindulatu mentaltást, amely a román nőszövetséget a gyermektalálkozás megrendezésében vezeti. Csak a magyar részről való megszervezésen mulik, hogy a mi gyermekeink milyen csereszöngélatot tesznek a román gyermeklékeknek a mi érdekeink megismerésével.

A program szerint a magyar gyermekek az első napot Bucuressti me tekintésére használják fel, amelyet közös ebéd követ a román gyermekekkel. A második nap délelőtti ugyancsak a város egyik részének me tekintésével költik el, amelyet ebéd után vagy a színházban vagy a Román Arénában megrendezendő nagy ünnepség és színelőadás követ. A misoron nemzeti táncok, nemzeti énekek szerepelnek.

Erre az előadásra vonatkozólag különben minden egyesület külön programot adhat, illetve részt vehet az előadásban néhány szám előadásával. A harmadik napon a gyermekek a Prahova-völgyébe rándulnak ki a petroleumkutak és a sóbányák me tekintésére. Közben utbá-
ejtik Sinaját és ott a Peles-kastélyt is meglátogatják. Az utiköltségeket, valamint az ellátási költségeket a Román Nők Nemzeti Tanácsa fedezi.

Munkatársunk az akció tekintetében ma felkereste Vásárhelyi Janka elnököt, aki kijelentette, hogy a gyermektalálkozás ügyében tartandó gyűlésre már szétküldte a meghívókat az aradi jótékony nőegyletek vezetőihez s valószínűleg már a hét végen pontos értesítést küldhetnek erre vonatkozólag a herceggasszonynak.

— Miklós herceg huszonhárom éves. Bucurestiből jelentik: Miklós királyi herceg ma ünnepi 23-ik születésnapját. A kormány ebből az alkalomból üdvözlő táviratot intézett a herceghez, aki Constantában nyaral.

— A kulturpalotai tánciskola sorsa. A permanens bizottság mai ülésén Berczy Ilonka kulturpalotai tánciskolájának ügyével foglalkozott. Minután bebiztosodott, hogy a bérleti meegyezés évi és nem havi 2000 lejre vonatkozott, ennek megfelelően 2000 lej évi bért állapították meg és hozzájárulásukat adták ahhoz, hogy Berczy Ilonka abbérletbe kiadhassa a termét. Csupán azt a kikötést tették, hogy az abbérleti meegyezést előzőleg a város vezetőségéhez kell benyújtani jóváhagyás végett.

Goldis miniszter köszönete Aradmegye tanácsának

(Saját tudósítónktól.) Néhány nappal ezelőtt választották meg a megyei tanács vezetőségét és elnök Goldis László kultuszminiszter lett, amiről a minisztert távirati uton értesítették. A miniszter ma ugyancsak távirati uton adta a vármegyei prefektura tudomására, hogy a választásról szóló távirati értesítést mekapta és köszönetét fejezi ki azért,

mert őt választották meg a tanács elnökének. Válaszában hangsúlyozza, hogy a megyei tanács minden tagjának tejes erejükből kell dolgozniok a megye érdekében és politikai szempontok nem vezethetik a megye vezetőségét a megye életének irányításában. Kívánja, hogy az új megyei vezetőség a nemzet és a haza javára munkálkodjék minél eredményesebben.

Lázár Annust kintassítják Aradról.

A szerencsétlensorsu leányra újabb kálvária várakozik. — Lázár Annus szenzációs vallomása a tragédia igazi lefolyásáról.

(Saját tudósítónktól.) Lázár Annuska az aradi felső temetőben történt véres szerelmi tragédia hősnője, ma olyan részleteket mondott el az aradi rendőrségnek a titokzatos kétségű öngyilkosságáról, amely új világításba helyezi a megrendítő dráma véres fináléját. Mint az Aradi Közlöny meírta, Lázár Annus majdnem teljesült gyógyultán elhagyta a kórházat és most az Erzsébet-uca 18. számú házában ápolják tovább hozzátartozói. Az aradi rendőrség részéről ma délelőtti Cheres Emil kommisszár és Chirila rendőrtisztviselő felkeresték a lábadozó Lázár Annuskát, akit most újból kihallgattak a rejtélyes dráma még tisztázatlan momentumai fekkől s a leány ismételt kihallgatása alkalomával a következőket mondotta el a rendőrtisztviselőknek:

— Az öngyilkosság előtt három napig nem tartózkodott Aradon Braun Gusztáv családja. Amikor hazaértek, nyomban heves családi jelenetek játszódnak le, mert megtudták, hogy a három nap alatt többször keresett fel engem Braun Gusztáv. Ezeket mind ő mondotta el nekem, könnyes szemekkel, amikor a család hazaérkezése után felkeresett. Többek között a család egyik tagja rákiáltott: — Csak már, megme-
revedve látnálak téged, meg az Annuskádat!

A könnyes panaszkor után felkért, hogy menjek ki vele kocsi-
m. Az öngyilkossági szándékról azonban egy szó sem esett közöttünk. Előzőleg ugyan beszéltünk arról, hogy meg kellene halni, azonban most erről nem volt szó. A textálgatás mentünk kocsi-
val s onnan gyalog a felsőtemetőbe. Közben egy szót sem szölkünk, csak mélyen, nagyon elgondolkozunk mind a ketten.

A temetőben leültünk egy padra és Braun felém hajolt és csókolni kezdett. Olyan kétségbeesetten és hevesen csókol, hogy va-

— Megoperálják néhai IV. Károly fiát. Lequestiből táviratozzák: Félix Habsburg-főherceget, néhai Károly király fiát vakbélbántalmak támadtak meg és csütörtökön Bilbaoban megoperálják. A műtéthez Zita exkirályné is elkísérte beteg fiát, akinek állapota a körülményekhez képest kielőzítő.

— Leszállították a teherautók hidvámját. Foglalkoztunk már azzal, hogy a város vezetősége az aradi autók hidvámját leszállítja. A személyautókra vonatkozólag — mint meírtuk — már me is történt az intézkedés. A permanens bizottság mai ülésén a teherautók vámvám-
járól foglalkozott s elhatározta, hogy az aradi teherautók a jövőben 200 lej vám helyett 100 lejt fizetnek.

— Vasárnap lesz az aradi nyomdászok kerti ünnepélye Ujaradon, a Kornett-féle vendéglőben, amelyet este 9 órai kezdettel nagy hangversenyt egybekötött táncestély követ, mely reggel 5 óráig tart. A hangverseny keretében a Gutenberg-dalkör szebbnél-szebb dalokkal szerepel.

— Francia angol könyvek Kerpelnél. Eddig szót Lázár Annus szenzációs vallomása, akit megmenekült a haláltól és erősen gyógyulóban van, azonban — ugylátszik — még nincs vége kálváriájának. Tudomására jutott ugyanis a rendőrségnek, hogy a szerencsétlensorsu leánynak nincs meg a román állampolgársága, mert csak nemrégén költözött volna Aradra. Ezzel szemben azonban Lázár Annus azt mondja, hogy nevelőszülei hét hónapos korában vették ki a budapesti gyermekmenhelyről s azóta állandóan Aradon tartózkodik. A rendőrség megindította a nyomozást és amennyiben megalapítást nyerne, hogy nem jogosult a tragikus sorsu leány aradi tartózkodása, úgy Lázár Annust tíz nap múlva átkísérik a határon és átadják a magyar hatóságoknak. Erre a hatósági intézkedésre ugyan aligha lesz szükség, mert Lázár Annus maga is elvágyik Aradról és magyarországi rokonaihoz készül.

— Foglalkozott s elhatározta, hogy az aradi teherautók a jövőben 200 lej vám helyett 100 lejt fizetnek.

— Vasárnap lesz az aradi nyomdászok kerti ünnepélye Ujaradon, a Kornett-féle vendéglőben, amelyet este 9 órai kezdettel nagy hangversenyt egybekötött táncestély követ, mely reggel 5 óráig tart. A hangverseny keretében a Gutenberg-dalkör szebbnél-szebb dalokkal szerepel.

— Francia angol könyvek Kerpelnél.

Hollós Vacuum Cleaner

Arad, Str. Barilla 39. Telefon 513. sz.

— Milyen időjárás várható? A meteorologiai intézet közlése szerint változékony idő várható némi hőssüllyedéssel és esetleg kevés esővel.

— Az oradea-marei prefektuscsere. Megírtuk, hogy a belügyminiszter az oradea-marei rendőrprefektura élére Marcus István dr. volt színészeti felügyelőt nevezte ki, míg az oradea-marei sziguranca főnöke Reu Illés lovag lett. Ezzel szemben hivatalos helyről nyert információk alapján úgy értesültünk, hogy a belügyminiszter a szabadságot Guss Aurél helyére, mindössze két havi időtartamra rendelte Reut az oradea-marei sziguranca élére, viszont Marcus István kinevezése is csak ideiglenes jellegű és csupán arra az időre szól, amíg Reu a sziguranca vezető. Marcus különben is csak napidias rendőrprefektusa lett Oradea-marenek.

— Az aradi cirkusz helypénze. Az Aradra érkezett Zoolocic-cirkusz vezetősége kérvényt intézett a városhoz, a Béla-teret kérve előadásai megtartására. A várost gazdasági hivatal helyt adott a kérelemnek és napi 800 lej helypénzt állapított meg.

— Esküvő. Barbulescu Mihály, az aradi államrendőrség utlevélosztályának tisztviselője és Stein Irma házasságot kötöttek.

— Közszállítások Aradon. A permanens bizottság mai ülésén több árlejtés ügyével foglalkozott. A tüdőkörház részére szükséges 100 pár papucs szállítását Goron Károly papucskészítő kapta meg, aki 150 lejes árrban szállít, míg a szükséges bádógosmunkák elvégzésével Hannauer Mihály aradi bádógost bízták meg, aki 2870 lejes árrban csinálja meg a munkát.

GROSS és RENDY

modern uriszabósága
Arad, új Neuman-ház.

— Eltemették a szerelmi tragédia áldozatait. Clujról jelentik: A tegnapi kettős szerelmi dráma ügyében megindított vizssálat adatai valószínűvé teszik, hogy a fiatalok nem közös elhatározással menekültek a halálba, hanem Osvada először a leányt akaratára ellenére lötte agyon, azután öngyilkos lett. A szerelmi tragédia áldozatait ma délután temették el.

— Halálozás. Kafferkopf Mátyás művezető hosszas szenvedés után a hó 18-án meghalt. Temetése 19-én délután öt órakor lesz Aradon, a Strada Blandusiei (Közép-u.) 13. számú házból, ahonnan az alsó temetőben helyezik örök nyugalomra az elhunytat. Halálát családtagjai és rokonain kívül, jóbarátai és ismerősei gyászolják.

— Ellopott bicikli. Polák Endre, az aradi Löbl-hirlapiroda alkalmazottja feljelentést tett a rendőrségen, hogy kerékpárját ellopták. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Vonatkisiklás három halottal. Bucurestiből jelentik: A Ramnicul Valcea melletti carliga-marei alagútban ma délelőtti egy tehervonat kisiklott. A szerencsétlenségnek három halott és több sebesült áldozata van.

— Dr. Sugár Mihály belgyógyász, röntgenológus Timisoarára visszerkezett s rendelését Hitelbankpalotai rendelőjében újból megkezdette.

— Aradi kisfiu gyanus halála. Tegnap délután jelentették az aradi államrendőrségnek, hogy Drecin Miklos, Drecin György arad-ségai lakos kétesztendő fia gyanus körülmények között meghalt. A rendőrség bevezette a nyomozást és a szülők vallomása alapján megállapította, hogy a gyermek könnyebb betegségben szenvedett és tegnap reggel orvost hívtak hozzá, aki orvosságot rendelt, a melyet délelben adtak be a betegnek. A szerencsétlen kis fiu egy fél óra múlva rettenetes görcsöket kapott és mire az orvos újra megérkezett, kiszorodott. A szülők bemondása szerint, a haláleset vagy az orvos vagy pedig a gyógyszer hibájából történhetett, mag pedig olyképen, hogy az ő meggyőződésük szerint a kisgyermek mérget kapott orvosság helyett. A rendőrség a gyanus halálesetet jelentette az ügyészségnek, amely elrendelte a hulla felboncolását.

— Hajza Gajda tábornok ellen. Prágából táviratozzák: A szenzációs Gajda-ügy második fázisához érkezett. A fascistaellenes körök Gajdát lehetetlenné akarják tenni és degradáltatni akarják. A prágai ügyészség bizalmas feljelentést tett, amelyben Gajdát összeesküvéssel vádolják meg és tanukat neveznek meg, akik igazolni fogják, hogy Gajda fascista forradalmat készített elő. A rendőrség a feljelentés alapján megkezdte a nyomozást.

Meghalt Nick Carter.
Elhunyt a világ leghíresebb detektív-zenije.

(Newyork, augusztus 18.) Tegnap éjjel hosszas szenvedés után meghalt a világ egyik legnépszerűbb embere. Nick Carter, aki detektívregényeivel évtizedeken keresztül valóságban tartotta az öt kontinens ifjuságát. Nick Carter, akit családnevén John R. Corryennek hívtak, az észak-amerikai Readfieldben élt, ahol a világ minden részéről számosan keresték fel, hogy különböző bűnügyek nyomozásában tanácsokat adjon. Nick Carter mint gazdag ember halt meg magas életkorban.

Zene- és tánctilalom Aradon.
A rendőrprefektus újabb rendelkezései.

(Saját tudósítónktól.) Tegnap délután Mutiu Traian aradi rendőrprefektus a kerületi rendőrségek útján értesítette a kávéház és vendéglőtulajdonosokat, hogy öt napra minden zenét betilt a nyilvános helyiségekben. Egyben tudomására adta az érdekelteknek, hogy a tánctilalom kiterjed a bárókön kívül az összes aradi lokálokra és csak azok a kávéház-tulajdonosok kaphatnak táncengedélyt, akik e célra külön bár-helyiséget rendeznek be. A rendelkezés első része megkezdését keltett az érdekeltek között és ma délelőtt az aradi kávéház- és vendéglőtulajdonosok küldöttségileg keresték fel a rendőrprefektust, hogy felvilágosítást kérjenek a zene- és tánctilalom okáról. A prefektus kijelentette, hogy rendelet szerint a cigányzenének legalább ötven százalék román nótát kell játszania, ezzel szemben alig hallható román nóta a kávéházakban. A küldöttség kérésére a prefektus elállt a szigorú tilalomtól és kijelentette, hogy ha nem alkalmazkodnak az előírt rendelkezésekhez, úgy kénytelen lesz a legközelebbi alkalommal a büntetést még szigorúbb mértékben végrehajtani.

Franciaország tiltakozik az elcsatolt német terület visszaadása ellen.

(Páris, augusztus 18.) Politikai körökben élénken tárgyalják azt a híradást, hogy a francia kormány Brüsszelben tiltakozást jelentett be a belga kormány ama szándéka ellen, hogy Németországgal kötött megállapodásait megtagadja és Eupen és Malmedy tartományokat Németországnak visszaadja. Több lap azt írja, hogy a német és a belga kormány között a megegyezés már létrejött és Belgium kötelezte magát ezeknek a körülményeknek a visszaadására. Felhívatalos körökben úgy tudják, hogy a

helyzet nagyon súlyos és az Echo de Paris-ban Pertinax nyilatkozik a visszacsatolásról és megállapítja, hogy a belga sajtó kevés kivétellel meglehetősen szimpátiával fogadja a visszacsatolást. Az a kérdés azonban, vajon Franciaország és a többi nagyhatalom jóváhagyják-e a megkötött egyezményt, a mely ellen a versaillesi szerződés vagy a locarnoi egyezmény bármelyik szignatáriusának joga van tiltakozni. Franciaország a szövetséges hatalmak közös érdekeire való hivatkozással tiltakozni fog a visszacsatolás ellen.

Fedák Sári mint életmentő.

A híres magyar primadonna segített egy autószerencsétlenség sebesültjén.

(Budapest, augusztus 18.) Ma délelőtt a Siófok előtti országúton súlyos autóbaleset történt. — Tischek Károly budapesti ruhakereskedő autója nekiszaladt egy kőrákásnak és felborult. A sofőrnek nem történt különösebb baja, Tischek Károly azonban arcán és karján súlyosabban megsérült és eszméletlenül hevert az út porában. Pár perc múlva egy autó robogott el a felfordult gépkocsival mellett. Az autó utasai leszállot-

tak és segítségére siettek az eszméletlenül, vérző Tischek Károlynak.

Amint a ruhakereskedő magához tért, maga mellett látta térdelően Fedák Sárít, aki egy társasággal autóján tartott Siófokra. Fedák levette nyakáról sálját és azzal kötötte be Tischek sebeit, azután felvette kocsijára a ruhakereskedőt és bevitte Siófokra, ahol a súlyosan sérült embert orvosok ápolás alá vették.

Egyévi fogházra ítélték Esküdt Lajost.

Súlyos rajalmakkal illette a magyar kormány tagjait.

(Budapest, augusztus 18.) A büntetőtörvényszék ma tárgyalta Esküdt Lajosnak, néhai nagyatádi Szabó István földmivelésügyi miniszter panamák miatt elítélt tiltkárának bűnperét, aki panamáit tárgyalása során megrágalmazta gróf Bethlen István miniszterelnököt, Kállay Tibor volt pénzügyminisztert, dr. Bud János jelenlegi pénzügyminisztert és nagyatádi Szabó Istvánt. Azzal vádolta őket Esküdt, hogy 1924 január elején a svájci szénzállítás alkalmával 14 milliárdot maguknak tartottak meg. Esküdt ezenkívül Vársárhelyi törvényszéki tanácselnökről azt állította, hogy sikerült neki öt egy vadásztegyverrel megvesztegetni. Polányi ügyészről pedig azt jelentette ki, hogy azért kedvezett Kovács Gyulának, mert ő maga is zsidó érdekeket szolgál. Az ügyészség hatrendbeli és felhatalmazással üldözhető rágalmozás miatt emelt vádat Esküdt Lajos ellen. Töreky elnök kérdéseire Esküdt tagadta, hogy a miniszterekre mondotta volna azt, hogy panamáztak és ő csak annyit mondott: nagyatádi Szabó panamáztott vele együtt. Tagadta a Vársárhelyiről és Polányiról tett kijelentéseit is, s annyira agresszíven viselkedett, hogy az elnök többször figyelmeztette, hogy fegyelmi büntetéssel fogja sújtani. Esküdt a tanúkról azt állította, hogy ellenségei és azért vallanak ellene. A tanúk közül Zeőke Antal képviselő, Gálffy Dénes és Martalovics Endréné terhelően vallottak Esküdt ellen, aki állandóan közbeszólt, mire az elnök figyelmeztette, hogy maradjon csendben és rákiáltott:

egy uccaj napszámos!

A törvényszék végül is Esküdtet hatrendbeli rágalmozásért összbüntetésül egy évi fogházra és 18 millió korona pénzbüntetésre ítélt.

Efoglák az aradi temető virágtolvaját.

Rehabilitálták a megvádolt városi főkertetést.

(Saját tudósítónktól.) Raskovits István Arad város főkertesze ellen az utóbbi időben több olyan vád hangzott el, amely a város vezetősége által megindított fegyelmi vizsgálatot vonta maga után. Egyik fegyelmi rehabilitálta a főkerteszt, azonban az aradi kertészek egyrésze ismét azzal vádolta meg, hogy a felsőtemető sírjait megfosztja a virágdiszektől. Ujabban pedig egyik aradi gazdasági egyesület tett feljelentést a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, hogy az egyesület tulajdonát képező, városi kertészethen elhelyezett, nagymennyiségű begónia-hagymákat állandóan dézsmálják. A kertészek ismét a főkerteszt vádolták meg a begóniák eltüntetésével. A rendőrség Árva detektívvet bízta meg a nyomozással, aki napokon keresztül tartó alapos vizsgálat után kiderítette, hogy a begónia-hagymákat egy Scholz József nevű alkertész hordta el a barátjának oda, aki azokat elárusította. Scholzt előállították a rendőrségre, ahol azt állította, hogy egy aradi kertész beszélte rá a begóniák megdézsmálására, hogy azzal kompromittálja Raskovitsot.

A rendőrség figyelme ezek alapján a többi vádakra is kiterjedt, a melyek Raskovits ellen elhangzottak. A nyomozás megállapította, hogy Zauner Miklós a városi kertészet volt alkalmazottja több aradi lakostól megbízást vállalt,

hogy a felső temetőben levő sírokat gondozza és ellátja virággal. Zauner úgy tett eleget kötelezettségének, hogy a feldiszített sírokról leszedte a virágot és olyan sírokra rakta, amelyekért ő fizetést kapott. A rendőrség le akarta tartóztatni Zaunert, aki azonban megszökött. Ezek alapján Raskovits főkerteszt ellen felhozott vádakból a két legsúlyosabb teljesen megsemmisült.

Művészet.

• A cluji opera sorsa. Bucurestiből jelentik: Nichifor Crainic kultuszminiszteri államtitkár csütörtökön Clujra érkezik. Utazása a cluji román opera ügyének rendezésével áll összefüggésben.

• Nagy Géza fényképész műterme Arad, Bul. Reg. Maria 8. Megyeházai szemben.

Böksi nagysád Kálmán Andor
szenzációs új
Síró violák dalai mindenütt
kaphatók. 3983

Kálmán zeneműkiadóhivatala
Timisoara.

MOZI.

xx Az aradi Marosparti mozzó. színházban máától kezdve a „Fekete hattyu” szenzációs bűnügyi dráma 7 felvonásban. A főszerepben Elaine Hamerstein.

xx „A néma vádló” az aradi Apollóban. Rendkívül érdekes filmet vetít csütörtöktől kezdve az aradi Apolló színház és a filmnek az ad különös érdekességet, hogy a főszerepet egy pompásan idomított farkaskutya játsza. A „Néma vádló” egy izgalmas és fordulatos gazdag detektív történet, amelyben egy rendkívül szövevényes és bonyolult bűnügyet derít ki ez a hallatlanul intelligens kutya. A főszerepeket a híres Eleanor Boardmann és Raymond Mc. Kee filmszínészek, azonkívül a pompás rendőrkutya játssza. Az előadások 6, fél 8 és negyed 10 órákor kezdődnek.

xx A „Megbélyegzett” második része az aradi Urániában. Csütörtöktől kezdve vetíti az aradi Uránia a „Megbélyegzett” című nagy sikert aratott kalandor-film második részét. A második rész izgalmas jelenetekben, fordulatokban és lebilincselő mesében vetekedik az első résszel. A nagykonceptiójú film főszereplői Nina Orlova és Francine Mussey, akik az első részben is oly pompásan játszottak. Az előadások kezdete 6, fél 8 és negyed 10.

xx Jön! Jön! Borzalmas órája! Főszereplők: Rod la Roque. — A vörös egér, a főszerepekben Paul Richter és Aud Egede Nissen. — Legközelebb a nagy sláger: „Aranyláz.” Charlie Chaplin filmje.

— Leégett vasuti műhely. Bucurestiből jelentik: Tegnap éjjel a pitesti vasuti műhelyben tűz ütött ki, amely elhamvasztotta a szerszámraktárt. Egy garage a benne levő öt autótval leégett. A tűz oka ismeretlen, de valószínűnek tartják, hogy gyújtogatás történt. A hatóságok több munkást letartóztattak. A kár tíz millió.

HA LAPUNK részére közölni valója van, telefonon is bemondhatja. TELEFON SZÁM 151.

Aradon is járt

az elfogott bolsevik vezér

*Titokzatos orosz, akiben a leplezett kommunistakémkedés vezetőjét sejtik. — Folytatódnak a le-
tartóztatások Bucarestben.*

(Saját tudósítónktól.) Beszámoltunk arról a nagyszabású kémkedésről, amelyet egy kapitány elvált felesége, *Mária Madriana* leplezett le Bucarestben. Az ügyben ma szenzációs új fejlemények támadtak. A kémkedés fővádlottja, *Stefanov* volt képviselő teljes beismerő vallomást tett s vallomása során fontos adatok jutottak a bucuresti-i rendőrség kezébe a Bucarestbe érkezett bolsevik ágensek menedékhelyéről és a kémszervezet erdélyi szervezeteiről. *Stefanov* jegyeiben pontos kimutatást találtak arról, hogy mennyi pénzt vett fel a szovjettől s mennyit fordított: a romániai bolsevista propaganda céljaira.

A hatóságok eddigi nyomozása szerint *Stefanov* néhány hónap pal ezelőtt négy erdélyi városban, Clujon, Nagyváradon, Szébenben, sőt Aradon is megfordult, ahol a harmadik internacionale híveivel kontaktust keresett. A központi szigoranca részéről a nyomozást *Vladimirescu* inspektor vezeti, aki a letartóztatottakat már átszállította a második hadtest börtönébe. A megszökött *Maria Timotel* után folyik a kutatás.

Stefanov állítólagos aradi tartózkodására vonatkozólag kérdést intéztünk az aradi szigorancahoz, ahonnan azt az információt kaptuk, hogy ez valószínűtlen. Amennyiben Bucarestben megállapították, hogy *Stefanov* tényleg Aradon is járt volna, a bucuresti-i vezérfelügyelőség azonnal felhívta volna Arad figyelmét erre s elrendelte volna az aradi nyomozás erőyes lefolytatását. Ez azonban addig nem történt meg.

Ezzel kapcsolatosan azonban igen érdekes információt kaptunk az aradi szigorancán. Néhány hónappal ezelőtt az aradi szigoranca bizalmas értesítést kapott arról, hogy egy ismeretlen kékű orosz tartózkodik a városban. Azonban az ismeretlen ügylészük megneszezte, hogy nyomában vannak és megszökött Aradról. A nyomozás Simeriáig követte a megszökött orosz nyomait. Piskától kezdődőleg azonban minden nyom megszűnt. Nincs kizárva, hogy ez a keresett orosz *Stefanov* lehessen, ami azonban csak feltételezés csupán és addig, míg konkrét adatok nem érkeznek az aradi szigorancahoz, ez meg sem állapítható.

Bucurestiből érkezett esti jelentések szerint a temesvári rendőrség ma délután felfedezte *Boris Stefanov* egy régebbi rejtékelyét, ahol több siffirozott moszkvai táviratokat találtak. A megfettett táviratokban arra kapott parancsot *Stefanov*, hogy különösen a hányavidékeken idézzen elő zavargásokat. A rendőrségnek az a gyanúja, hogy az utóbbi időben történt különféle robbantásokat és nagy tüzeket is ezek az ügynökök követik el, illetve rendezték meg. A bucuresti-i rendőrség ma újabb kilenc bolsevista-gyanús munkást tartóztatott le, akik beismerték, hogy összeköttetésben álltak *Stefanov*val.

Világhíres tudós özvegye az aradi Nők Otthonában

Az egyszerű székely parasztfiuból lett disz doktor csodálatos karrierje — Ünnepi Ilona-napi ebéden az elaggott uri hölgyek között.

(Saját tudósítónktól.) A nyár végi kánikula forrón fekszi meg a csöndes külvárosi házakat, a tikasztó déli verőfényben levelek illata terjeng: a gyümölcsüktől megfosztott szomorú eperfák alatt megyünk végig a Purgly Lajosné-nocán. Haralmas, egyszerű, száló külsejű földszintes épület, a kapu alatt márványtábla, az udvaron padok a virágok közt, ez az *Öreg Nők Otthona*, ahol ma ünnepet ülnek.

Az udvaron egy hölgy fogad, kedélyes, ősz néni és óhajtsomra udvariasan előhívja az Otthon gondnoknőjét. Öt perc múlva egy hűs szobában ülünk, velem szemben *Gyurkovics* Mária urasszony, aki hosszú évtizedek során tanítónő volt Aradon, de a nyugdíját évek óta nem képes kiutaltatni és most gondnoknője a humánus intézménynek. Nagyszerűen képzett, kiválóan intelligens hölgy s olyan szívélyes — ez a legőszintébb bók — mint *Herczeg Ferenc* bácskai *Gyurkovics*al.

Az Ilonka-napi ebéd.

Átme gyünk az ebédlőbe. Az E-alaku asztal körül harminoket-ten ülnek. Bájos, busszemű ősz nénikék, régi megyebálak egykori királynői, akiket gyönyörű száguldások után öröktől idáig az Élet s akik most csöndesen, fel-feltörő reminiscenciákkal bucsuznak őszöktől és tavaszoktól. Már vége az ünnepi ebédnek, rövid ima és újra ki az udvarba, a terebélyes szomorufűz alá, amely illő dekoráció, de élénk kontraszt most, ahogy alatta a vígan csevegő nénikék elpihennek.

— Ma ünnepi ebéd volt, *Steiner* László földbirtokos jóvoltából, aki édesanyja emlékére minden év Ilonka-napiján megvendégeli az Otthon lakóit, — világosít fel a szimpatikus gondnoknő. — *Steiner* ur 100 dolláros alapítványt is tett az Ilonka-napi ebéd költségeinek fedezésére, ennek az összegnek a kamataiból aztán egyszerű „lumpólást” csapunk. Így higgye, ahogy mondom, mert bort is itunk bizony, — egy pohárral. Aztán volt finom ragou-leves karfiollal, töltött csirke, torták és dessert is. Ugy-e pompás kukulluszi lakoma volt?

Az Otthon legérdekesebb lakója.

— Valami érdekes életörténetű lakója van-e most az Otthonnak? — kérdezem.

Gyurkovics Mária urasszony elgondolkozik egy pillanatra, aztán int, hogy kövessem. A széles udvaron átme gyünk a társalgóba. Balfelől kis rejtett fülkében a Szilv Anya képe, jobbra a díványon egy csöndes öregasszony.

— How do you do? — kérdezi a gondnoknő, aztán mindjárt felém fordul és azt mondja:

— Ő az. Özvegy dr. *Bálint* Gáborné. Amit ő tudna mondani, az rendkívül érdekes. Lehet, hogy angol nő, de lehet, hogy ázsiai. Már ő sem emlékszik tisztán rá, közeledik a kilencedik X-hez és Istenem, az olyan nagyon-nagy idő!

És amit mondhatna, elmondja helyette *Gyurkovics* Mária gond-

noknő. Tulajdonképen dr. *Bálint* Gáborról van szó, az ő élete és sorsa a szenzációszámba menő érdekesség. És ahogy hallgatom az elbeszélést, *Kőrösi-Csoma* Sándor, *Bolyai* Farkas, *Mikes* Kelemen döbbenetes nagyságu szellemét mérem *Bálint* Gábor hum koponyájához, aki paraszti eszével tizenhét évesen esztendő alatt 27 élő nyelvet tanult meg és a legnagyobb összehasonlítható nyelvész volt fél Európában.

Egy tüneményes karrier.

Bálint Gábor mint egyszerű székely paraszt legényke indult világgá hatvan esztendővel ezelőtt *Szentkatolna* nevű erdélyi kis falucskából, ahol előbb tizenhét esztendőig a földet művelte. Első útja Hamburgba vezetett, ott felcsapott hajósnak egy halász vitorlásra és amikor újra szárazföldet látott, már ősei bölcsőjének partjai, Ázsia panorámáit élte. És *Bálint* Gábor leszökött a hajóról, partra lépett és éveken át szent fanatizmussal bolyongott a misztikus ázsiai világrészben. Mire visszajött, már minden ázsiai nyelven kintinően írt és olvasott. Utja Oroszországon keresztül vezetett haza és utközben oroszul és lengyelül is megtanult.

Erdélyben fitymálva fogadták a tudós professzorok, de akadt egy-két gazdag főúr, akinek imponált ez a csodálatos szellemi erejű paraszt, pénzt adtak hát neki és *Bálint* Gábor újra neki indult a világnak. Ezuttal Franciaországon keresztül — közben elsajátította az olasz és francia

nyelveket — Indiába ment *Bálint* Gábor. A hajón, 1879-ben ismerkedett meg aztán később feleségével, a mostani özvegy *Bálintné*val, aki ugynevezett steward volt a hajón és akiről a huszonnyolcnapos hajóút alatt tökéletesen megtanult angolul.

Indiából visszatérve, már keresztül örte tudósi híre az erdélyi közönyt. Nagy örömmel és nagy csodálattal fogadták itthon. Kolozsvárott írt összehasonlító nyelvészeti értekezése pedig valóságos szenzációi voltak a filológiai tudományok, amiért aztán előbb az edinburghi, majd az irkutzki egyetem tiszteletbeli disz doktorrá avatta *Bálint* Gábor, aki összesen két elemivel, de nagyon nagy önszorgalommal és önműveléssel érkezett el a tudomány csúcsáig és aki husz esztendő szakadatlan világcsavargás után mint a kolozsvári egyetem rendes tanára hunyt el, örök emléket állítva az egyszerű székely nép csodálatos zsenijének.

A hajóismeretségből aztán szerelem lett. Az ismeretlen angol nő — akiről később kiderült, hogy orosz nő — megfogta az egyszerű fiuból lett tudós szívét, *Bálint* Gábor elvette feleségül. Sokáig éltek boldogan, majd fordult az idő kereke. A professzor meghalt, az özvegyen maradt feleség idegenben, minden támasz nélkül maradt. Sok küzködés után sok-sok szenvedés árán aztán elért az utolsó stációhoz: *Bálint* Gábornét az aradi Nők Otthona fogadta vendégszerető hajlékába. *Pénzes* Artur.

Kertel Windischgraetz titkára.

Rába a frankpör felelbiteli tárgyalásán mindent letagad és félremagyaráz.

(Budapest, augusztus 18.) A frankpör felelbiteli tárgyalását ma folytatták és a vádlottak közül ma is többen hiányoztak s így *Windischgraetz* Lajos herceg sem volt jelen. Az elnöki intézkedések után *Rába* Dezső volt hercegi titkár emelkedett fel, aki a következőket mondotta:

— Méltóztassák megengedni, hogy a tegnapi kihallgatásommal kapcsolatban, magyarázattal élhessek!

— Ezt megreheti, — mondotta *Gadó* elnök. — A volt védőjétől is kaptam egy beadványt, amelyből arra lehet következtetni, hogy ön ebben az ügyben magyarázattal akar élni. Figyelmeztetem azonban, hogy jól gondoljon meg mindent, nehogy azt mondassa, hogy a kérdéseim frappirozták. A kérdéseim azonban nem is frappirozhattak, mert hiszen ön hetekkel ezelőtti beadványában már százszor többet mondott, mint tegnap.

Ezután folytatták a felolvasást, utána *Rába* Dezső kijelentette, hogy a védőjére, dr. *Telek* Dezsőre vonatkozó állításait tegnap izgalomban tette és azt, hogy védője szuggerálására vallott, más képen értelmezte. *Telek* az ő rendőrségi vallomása után csak annyit mondott neki, hogyha a rendőrségi beismerő vallomása megfelel a valóságnak, akkor tartson ki mellette a végsőkig.

Elnök: Ön nem mondhatja, hogy a kérdéseim frappirozza, mert *Junius* huszonkilencediki felelbitésében kijelentette, hogy a védője irányította a vallomását és ön szánja és bánja azt a vétékét, hogy vádlottársait és a kormányt kompromittálni igyekezett.

Rába hebegve válaszolt az elnök kérdésére és kijelentette, hogy azért kereste meg tegnap délután *Telek*et, mert kötelessége volt bocsánatot kérnie.

Elnök: De ön elhalgatta előtte, hogy állításár beadványában már régen megtette!

Rába ezután kijelentette, hogy a főárgyalás izgalmai és a reá nézve súlyos megállapítás, amely szerint nála a hazafias indokot kétségbevonják, az idegeit teljesen tönkretették. Ideges zavarában tett tegnap olyan kijelentéseket védőjére, amelyek félreértésre adhattak okot. Ezt rekrifikálni kívánja.

Mielőtt butort vásárol,
tekintse meg 18763

Bruckner butorgyár raktárát
Arad, Str. Ghiba Birta 16.
Cégtulajdonos: VAJNA ADOLF.

Felelős szerkesztő:
RÉTHY JOZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

Néma vádló.

REPRIZ ma, csütörtöktől az aradi APOLLO-ban.

Rin-Tin-Tin.

Az előadások 6, 8 és 10-kor kezdődnek.

Lemond Amerika külügyi államtitkára.

Kellogg távozása az Unio külügyeinek éléről.

(Newyork, augusztus 18.) A Newyork Herald jelent Washingtonból, hogy Kellogg államtitkár valószínűleg lemond. Utódja valószínűleg a jelenlegi londoni nagykövet, Noughton lesz.

Kellogg mint egyszerű cowboy kezdte meg pályafutását. Rendkívül nagy szorgalommal, szívós energiával küzdötte fel magát fokról-fokra és tett szert még Amerikában is nagyon tekintélyes vagyona. Miután vagyona már megvolt, bevásárolták a szenátusba és ekkor kezdett jelentősebb politikai szerepet játszani. Coolidge-el sokáig haladt egy ösvényen és a politikai együttműködés őszinte és meleg baráti kapcsolatot teremtett a két államférfi között. Mikor azután Coolidge-et az Egyesült-Államok elnökévé választották, Kellogot nevezte ki az Unio londoni nagykövétévé. Csak pár hónapig maradt Kellogg londoni állomáshelyén és azután Coolidge visszahívta és kinevezte külügyi államtitkárrá

KÖZGAZDASÁG.

Az állam megveszi a magánvasutakat.

(Bucuresti, augusztus 18.) A pénzügyminiszeriumban ma délelőtt Lepadatu pénzügyminiszter, Petrescu Comnen svájci követ és Raileanu, a magánvasutak igazgatója megbeszélést folytattak a magyar tulajdonban lévő magánvasutak megvásárlásáról ügyében. A pénzügyminiszter ismertette az eddigi tárgyalások menetét és

kifejtette, hogy a vasúttársaságok eddig túlzott igényekkel léptek fel, most azonban engedtek követeléseikből és legutóbb már csak azt kívánták, hogy az állam a háboru előtti alaptőke 35 százalékaért vásárolja meg a tulajdonukat képező vasútvonalakat. A tárgyalások folynak és azok anyagát a minisztertanács elé terjesztik.

Zürichben 2.40, Párisban 16.40 a lej.

Helyi valutáarak. (Augusztus 18.) Pénz: Márka 50, dollár 213, angol font 1030, francia frank 5.90, lira 6.80, cseh korona 6.20, magyar korona 325, dinár 3.60, schilling 30.25, svájci frank 40. Árú: Márka 51, dollár 215, angol font 1040, francia frank 6, lira 7, cseh korona 6.40, magyar korona 329, dinár 3.80, schilling 30.75, svájci frank 41. **Kifizetések:** Berlin 51.60, Amsterdam 86.90, Newyork 215, London 1051, Páris 5.96, Milanó 7.17, Prága 6.41, Budapest 329, Zágráb 3.83, Bécs 30.55, Zürich 41.80.

Zürichi tőzsdényitás. (Augusztus 18.) Berlin 123.20, Amsterdam 207.65, Newyork 517.50, London 2514.75, Páris 14.55, Milanó 17.02.25, Prága 15.32.50, Budapest 72.25, Belgrád 9.11, Bucuresti 2.40, Varsó 57.50, Bécs 73.20.

Zürichi tőzsdézárlat. (Augusztus 18.) Berlin 123, Amsterdam 207.65, Newyork 517.62.50, London 2515.25, Páris 14.50, Milanó 17.02.50, Prága 15.32.50, Budapest 72.30, Belgrád 9.12.50, Bucuresti 2.40, Varsó 57.50, Bécs 73.20.

Bucuresti-i tőzsdézárlat. (Augusztus 18.) **Kifizetések:** Páris 5.85, Berlin 51.20, London 1042, Newyork 215, Milanó 7.02, Zürich 41.50, Bécs 30.40, Prága 6.30, Budapest 30.30. **Valuták:** Napoleon 870, márka 51, leva 1.78, török lira 1.20, angol font 1040, francia frank 6, svájci frank 41, lira 7.50, drachma 2.40, dinár 3.80, dollár 216, lengyel zloty 18, schilling

31.50, magyar korona 31, cseh korona 6.50.

Nem lesznek vállalati kormánybiztosok. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter kategorikusan megcáfolja egyes lapoknak azt a hírt, hogy több erdélyi magánvállalathoz kormánybiztosot szándékozik kinevezni.

Új vértanúja van az X-sugaraknak.

(London, augusztus 18.) Az X-sugarak tudományos kutatásának újabb áldozata van. Dr. Eduard, a ki tudományos vizsgálatai során börgyulladászt kapott, majd amputálni kellett balkarját és jobbkezének négy ujját, művégtagokkal folytatta munkáját, tegnap meghalt.

A csendőrfőparancsnok súlyos autóbalesete.

(Bucuresti, augusztus 18.) Ma éjjel 12 órakor Pitesti mellett Steianescu tábornok, csendőrségi főparancsnokot súlyos autóbaleset érte. Gépkocsijának kormányja hirtelen eltört és a hatalmas turaautó az árokba fordult. A tábornok észrevette a veszedelemet és ki akart ugarni, de könyve beleakadt az autó ajtajának fogantyujába és a gépkocsi maga alá temette. Súlyos állapotban az egyik pitesti-i gyógyszertárba vitték, ahol első segélyben részesült, majd az ottani kórházba és onnan Bucurestibe szállították. A tábornok fején és arcán súlyosan, a soffőr könnyebben megsebesült.

NYILTTÉR.

Ez rovát alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget

ÖVÁS.

Feleségemről, Wagner Ferencné, szül. Kiemann Katalintól különváltan élek, érte ezentul semmiféle fizetési kötelezettséget nem vállaltok. Pénzfelvételére jövőben nincs feljogosítva.

4999 Wagner Ferenc, kereskedő, Glogovaj.

ÉRTESÍTÉS.

A n. é. közönség szives tudomására adjuk, hogy olcsón vásárolhat mindenki, ha felkeresi újonnan megnyitott rőfös-, rövidáru és férfi-dívat üzletünket.

Egy próbavásárlás által mindenki meggyőződhetik arról. Nagy választék. Pontos kiszolgálás! Szives pártfogást kér:

Magazinul Universal Arad, Bulev. Reg. Ferdinand 49. (Boros Bást-tér.)

Aktívított gyászoló család úgy a maga, valamint számos rokon, ismerős és jóbarátaik nevében mélyen megtört szívvel tudatja, a felejthetetlen jó férj, édesapja, após, testvér, rokon és jóbarát

Káfferkopf Mályás

művezető,

folyó évi augusztus hó 18-án, életének 60-ik s boldog házaságának 22-ik évében, hosszú szenvedés után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogultnak földi maradványai folyó hó 19-én, délután 5 órakor fogtak a Str. Blandusiei No. 13. (Közép-uca) gyászházba a román. kath. egyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért szeptember hó 4-én, délelőtt 9 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyái szentegyházában az egkek Urának bemutatni.

Pihenése csendes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1926. augusztus hó 18.

A gyászoló

5008 KAFFERKOPF-család.

„Kezelet” Bogcha Gyula temetkezési és hullaszállítási vállalat Arad, Strada Eminescu No. 56. Telefon 889

Fiatal, megbízható, ügyes Saldocontistát

és jóírásu

gyakornokot

keresünk. lehetőleg román és német nyelvtudással, azonnali belépésre. Írásbeli ajánlatokat referenciákkal és fizetési igényekkel „Szorgalmas 700” jellegére Rudolf Mosse aradi fiókjához kérünk.

Ki akar érettségizni?

Osszevont magánvizsgát tenni?

Teljes anyagi felelősséggel előkészít a

BOROSS-GARDOS TANINTEZET
BUDAPEST, Rákóczi-ut 57/a. internátus.

Friss dunai hal

kapható 4998

Luttwák József cégnél Arad.

Berán Béla

férfi fehérnemű vállalata Arad, Str. Greceanu (Perényi-uca No. 5.)

Ajánlom legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig minden

férfi fehérneműt. Elsőrendű munka. GYÁRI ÁRAK!

Feltűnő olcsó perzsa szőnyeg sűrűsen eladó

Arad, Str. Consistoriului No. 20.

Ugyanott: 5004

selyempaplan, prém bunda és muff stb. Megtekinthető: 9-12.

Eladó

Cermel nagyközségben piacféren 2 ház nagy kerttel, üzlethelyiségeknek nagyon alkalmas.

Bővebbet Popoviciuné Cermel, vagy Arad, Piața Luther 3., aló 8. 4915

Szappanfőző mestor

kerestetik.

Aradi Olajipar r.-t.

Arad, Calea A. Vlaicu 133-151.

Kisajátításmentes

szállós házhelyek Vágóhid-u. 10-20. szám alatt olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett eladók. Értelmezhetni a helyszínen mindennap d. u. 3-tól 8-ig.

Makulatura,

tiszta lappeldányok csomagolásra, 5 kgr.-os kötegekben

kapathók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

APRO HIRDETÉSEK.

Jelentkező az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjtalanul adjuk közre. Minden sor naponta kettő forintot ér, vasárnap 5 lej, ünnepnap 10 lej. A vasárnapok előtti napokon előző napra kerülnek. — Hirdetéseket d. n. 6 óráig vehetünk fel. — Az apróhirdetéseket előző napra kell feladni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hátköznap 40 lej, vasárnap 50 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket elutasítsa, amelyek tartalmaival vagy érdeklődésével nem állnak egyetemben. — Minden egyes esetben megváltószerzőt, illetve helyettesítőket kell mellékelni a hirdetéshez, telefon szám: 151. * * * * *

Alkalmazás.

KIFUTÓ LEÁNY azonnal felvételt Arad, Str. Consistorialul 12. I. em. feliratát hátul az udvarban. 500

HÖSEBB urinöhoz megbízható nő keresetlik. Jelentkezni Arad, Piata Catedralai 2. I. em., Polgar. 4997

SUCHE ein Fräulein für Kinder 5-10 Jahre für Bucarest. Adresse in der Adm. des Aradi Közöny. 5002

KERESKEDELMI ÉRETTSÉGI vizsgával jó házból való leány kezdő tisztviselőni állást keres. Szíves meghívást „Kormoly 18” jellegre Rudolf Mosso hirdető irodába Aradra kér. 10371

PERFEKT román-magyar géológus ügyvédi irodába keresetlik. Jelentkezés dr. Micula ügyvédnél délutáni órákban. 5003

MOLNÁRI állást keresek október elsejére, bármilyen vámmalom kezelését vállalom. Kiss Sándor malommeszter, Mecseu p. Bocsig, Lud. Arad. 16777

SZAKÁCSNÉ földszintes lakása felvételt Hoffmann Sándor, Arad, Bul. Reg. Maria 12. 5007

LEÁNYOMHOZ kisasszonyt keresek délutánra. Cím az Aradi Közöny kiadóhivatalában. 5005

Lakás.

Egy különálló kétszobás butorozott szoba kiadó. Cím az Aradi Közöny kiadóhivatalában. 5006

Vétel és eladás.

LAKATOSSZERSZÁM, teljes műhelyberendezés olcsón eladó. Cím Gyórfy Múzeum irodájában. 15252

ANTIK POHARAK, dísztárgyak, szőnyegek, intériaszalon, antik comod, 7 fiókos szekrény, zongorák, krosztafok, bőr fotelok, mahagoni könyvtáskény, butorok, álló villanylámpák, függő, gyök, storek, asztalnémi, ágyneműk, női ingek, férfi kabátok, plüsch asztal- és szalon terítők, komplett uriszoba ebédő, háló és szalon berendezések, gyermekkosci, festmények, antik álló tükrök, kézi mángorló stb. eladók. Salgóné, Arad, Str. Consistorialul 12. (Batthyány-u.) I. em., több. 1000

RÖVID, keresztmetsz. páncélszerkezetű, pengé használó „Petrof” zongora eladó. Cím az Aradi Közöny kiadóhivatalában. 4998

ANTIK BUTOROKAT, különböző szoba-berendezéseket, egyes butorokból, krosztafok, székeket, perzsa- és gyári szőnyegket, fehéreműket keresek sürgősen bizományba a azok gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Arad, Str. Consistorialul 12. (Batthyány-u.) I. em., több. 1000

EZÜSTÖT, pianót, zongorákat, szőnyeget magas árban veszek. Salon Artistique Arad, Fischer Eliz-palota, Antik butorok részlete kaphatók. 260

MACULATURA PÁPIR 6 kgros csomagokban kapható az Aradi Közöny kiadóhivatalában. 500

Divatujdonságok sima és kockás pouplinok, nyers selymek nagy választékban érkeztek, vászonneműk állományban kaphatók lezártított olcsó árakon

RIPPNER JÓZSEF Arad, Str. Eminescu textil és vászongyártó üzletében. Maradék alfonok és vásznak legolcsóbb bevásárlási forrás. 2465

Oktatás.

GYENGETEHETSÉGI gyermekeket teljes ellátásra és oktatásra vállal Györye dagórus. Cím az Aradi Közöny kiadóhivatalában. 4959

Ellátás.

ISKOLÁSGYERMEKEKET teljes ellátásra vállal uricsalád Cím az Aradi Közöny kiadóhivatalában. 4958

Fris hal kapható (harcsa és ponty) 500 ROSENBACH-nál Arad, P. Pievnel 5. (Záldóton: telbea.)

Tűzifát

wegontételekben elsőrendű, száraz minőségben (szar, búkt, gyertyánhasáb vagy dorong) azonnali szállításra ajánl

Aufricht Miksa fakereskedés Arad. 16728 Iroda: Str. Buour 8. Fafelap: Cal. Viot. 1-2.

Teljesen új 75.000 lejjes finom **hálószoba** 52.000 lejért eladó. Arad, Calea Saguna No. 138.

Lelépés nélkül kiadó

gyönyörű szép kis ur magánház évi 36.000 lejért, 3 éves eszézodéssel, bevezetett vízvezetékkel, 3 szoba, előszoba, konyha, élelszobára, máskonyha és gyönyörű tűvezetett folyosóval, parkirozott udvarral, pincével stb. mellékhelyiségekkel együtt, szeptember elsejére elfoglalható.

Kizárólagos megbízott: **H. KOVÁCS** ügynök Arad, Strada Take Jonescu No. 2. (volt Sárosi és Baththyay-uca) sarok.)

Őrizkedjünk

ártalmas arconőcsők használata, mert ezek rettonetes rombolást vésnek véghöz az arcon. Az ilyen kenőccsel kezelt aron átmenetileg szép, hogy azután annál borzasztóbb látványt nyujtsa. A világ legszebb és legelőkelőbb asszonyai a **Földes MARIT-crémot** használják, mert zisztalan, ártalmatlan, rögtön szépít. 4752 **Dr. Földes & Hehs** Arad.

Nagyobb kifutó fiu

Jó üzletessel azonnal felvétetik. — Cím az Aradi Közöny kiadóhivatalában.

MARIENBAD világhírű gyógyhely az elhízás, gyomor, bél-, és májbetegségek, reuma, női betegségek és vérszegénység ellen. — Moor, szénsavas és acélfürdők! — Évente százezer betegnek nyujt gyógyulást!

Fischer János hölgyfürdősz, manikűrterem és modern hajmunka vállalata, Arad, Calea Banatului bubihajvágás, viziondatio, parórák, transformatio, hajrészek (v. Aasztalos S.-u.) 12. sz. és hajfonatok legolcsóbban. Hajat veszek. Tanuló fiúk és lányok felvételnek.

Fürdődressz, fürdőkepp, flort, plyama, flortörökző, kötött kabát és mellény, selyemall, harisnya és kerzily legolcsóbban kapható: **Szántónál** Arad, Str. Eminescu 6. (v. Deák Ferenc-uca) Vadászkerület szomszékában

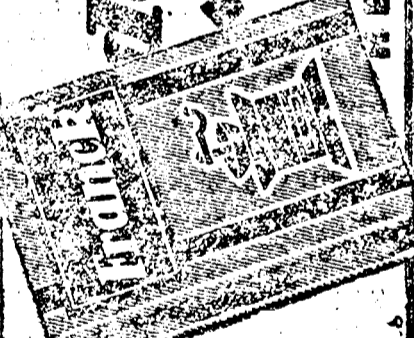

SOLINGENI „Patria” és STEYR „Waffenrad” kerékpárok kedvező fizetéssel feltételek mellett kaphatók **HAMMER VILMOS** műszerészennél 1546 Arad, Piata Avram Iancu 5-6. Motorgummik minden méretben raktáron.

Elsőrendű anyagból, szilárdan készült **férfi, női és gyermekcipők legolcsóbban** szerethetőek be **Kaupert Adam** cipőüzletében Arad, Str. Eminescu (Deák F.) 20-22.

A volt Fábián Gábor-uca legjobb részén nagyon szép emeletes uriház elfoglalható 4 szobás, fürdőszobás lakással, csinos udvarral, eladó. Kizárólagos megbízott: **GYÖRFFY „MURES”** Irodája Arad, Str. Unirel.

Mivel a régi francz-dobozunkat sokan megtevesztésig utánozták; ezután a **Lebonyozó Valódi Francz Dobozok** csúsis ezert új csomagolásban szerkesztjük. Állaljuk a felelőséget azért, hogy az új csomagolás az eddigi közkezdveit első rangu **FRANCK-KÖVE**-pótlékor tartalmazza. **EINRICH FRANCK SÖHNE S. A. R. BUCURESTI-BRAJOV.**

Kézencsok az eredmény, ha az **Aradi Közönyben** hirdet, mert minden városban, faluban, pusztán, tanyán **el van terjedve!**